

МАТЕРІАЛИ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

**«ІННОВАЦІЙНІ НАУКОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ
У ГАЛУЗІ ПЕДАГОГІКИ»**

(25-26 березня 2022 р.)

Одеса
2022

УДК 001.8:37.01(063)
I 66

Інноваційні наукові дослідження у галузі педагогіки. Матеріали науково-практичної конференції (м. Одеса, 25-26 березня 2022 р.). – Херсон: Видавництво «Молодий вчений», 2022. – 100 с.
ISBN 978-617-8074-02-9

У збірнику представлені матеріали науково-практичної конференції «Інноваційні наукові дослідження у галузі педагогіки». Розглядаються загальні питання теорії і методики навчання, інформаційно-комунікаційних технологій в освіті, дошкільної педагогіки та інше.

Збірник призначений для науковців, викладачів, аспірантів та студентів, які цікавляться педагогічною наукою, а також для широкого кола читачів.

УДК 001.8:37.01(063)

ISBN 978-617-8074-02-9

© Колектив авторів, 2022
© Видавництво «Молодий вчений», 2022

ЗМІСТ

ЗАГАЛЬНА ПЕДАГОГІКА ТА ІСТОРІЯ ПЕДАГОГІКИ

Савенко І.Р.

РОЗВИТОК КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ УЧНІВ
У ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ
СУЧАСНОЇ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ 7

Цибанюк О.О.

РОЗВИТОК ФЕХТУВАННЯ ЯК ПЕРЕДУМОВА
ФОРМУВАННЯ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ
ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ РУМУНІЇ
(ДРУГА ПОЛОВИНА ХІХ – ПОЧАТОК ХХ СТ.) 10

ТЕОРІЯ ТА МЕТОДИКА НАВЧАННЯ

Бас Т.А.

ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРИ ПОВЕДІНКИ
ЗДОБУВАЧІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ 15

Довганюк А.В.

ВИКОРИСТАННЯ ХУДОЖНЬОЇ ЛІТЕРАТУРИ
ДЛЯ РОЗВИТКУ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ
УЧНІВ 5-7 КЛАСІВ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ 18

КОРЕКЦІЙНА ПЕДАГОГІКА

Казачінер О.С., Бойчук Ю.Д.

ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ОСОБЛИВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ
ІНКЛЮЗИВНИХ ГРУП
У ЗАКЛАДІ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ 21

Новохацька В.Р.

ВПЛИВ ГАДЖЕТІВ НА ФІЗИЧНЕ
ТА ПСИХІЧНЕ ЗДОРОВ'Я ДІТЕЙ 25

Шевчук К.М.

ОСОБЛИВОСТІ ФІЗИЧНОГО РОЗВИТКУ ДІТЕЙ
З РОЗЛАДАМИ АУТИСТИЧНОГО СПЕКТРУ 28

ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

Kateryna Halatsyn, Olha Yaroshenko

DISCUSSION AS STEPPING-STONE
TO STUDYING ENGLISH LANGUAGE
BY STUDENTS OF TECHNICAL SPECIALITIES 32

Лященко В.М.

ПІДВИЩЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ
ПЕДАГОГІВ ЗАКЛАДІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ
У СФЕРІ РОБОТИ З ДІТЬМИ
З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ 34

Медун Т.І.

РОЗВИТОК КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ
МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ
ПІД ЧАС ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ..... 37

ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА УПРАВЛІННЯ ОСВІТОЮ

Махневич Д.С.

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ
МАЙБУТНІХ КЕРІВНИКІВ ЗАКЛАДІВ
ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ
ДО УПРАВЛІНСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ 41

ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА ВИХОВАННЯ

Макарова А.А.

ПРОФЕСІЙНІ ОСОБИСТІСНІ ЯКОСТІ ПЕДАГОГА
ЯК БАЗОВА УМОВА НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ..... 45

ДОШКІЛЬНА ПЕДАГОГІКА

Бабанюк Т.В.

ГОТОВНІСТЬ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ
ДО НАВЧАННЯ В ШКОЛІ 48

Величко Н.О.

ПОНЯТТЯ ТА ЗНАЧЕННЯ ПРИХИЛЬНОСТІ
У КОНТЕКСТІ АДАПТАЦІЇ ДИТИНИ РАНЬОГО ВІКУ
ДО УМОВ ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ 51

Войналович А.В.

КООРДИНАЦІЯ ДІЯЛЬНОСТІ ЗАКЛАДІВ
ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ І ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ
В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ГОТОВНОСТІ
ДІТЕЙ ДО НАВЧАННЯ.....53

Глинюк В.В.

ОСОБЛИВОСТІ РОЛІ ТВОРЧОСТІ
У РОЗВИТКУ ПІЗНАВАЛЬНИХ ПРОЦЕСІВ ДОШКІЛЬНИКІВ56

ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ОСВІТІ

Борсук Д.В.

УПРАВЛІННЯ МАРКЕТИНГОВИМИ КОМУНІКАЦІЯМИ
ЗАКЛАДУ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ
НА ОСНОВІ ХМАРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ.....61

Борсук О.В.

ВЗАЄМОДІЯ З ГРОМАДСЬКІСТЮ ЯК ОДИН ІЗ НАПРЯМІВ
УПРАВЛІННЯ ЗАКЛАДОМ ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ.....66

Дорофєєва С.В.

ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ ОСВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ
НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРИ70

Костишак С.С., Дрінь Б.М., Степанченко Л.П.

АНАЛІЗ ПРОГРАМНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ТЕМИ «3D-ГРАФІКА»
В ШКІЛЬНІЙ ПРОГРАМІ77

Кравчук А.В., Можаровський С.В.

КОМП'ЮТЕРНЕ МОДЕЛЮВАННЯ НА ЗАНЯТТЯХ
З ФІЗИКИ ЯК ОДИН ІЗ НАПРЯМКІВ
ВПРОВАДЖЕННЯ STEM-ОСВІТИ80

Логвиненко О.Л., Соболев Д.В.

ВПРОВАДЖЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ
ТЕХНОЛОГІЙ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....83

Приймачук Ю.В.

СУЧАСНІ МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ
АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ86

Притуляк І.В.

ПРОЕКТУВАННЯ ОЗНАЙОМЛЮВАЛЬНОГО КУРСУ
ДЛЯ ШКОЛЯРІВ «GIMP З НУЛЯ» 90

Снігур О.М.

МОЖЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
СТУДЕНТІВ ЗА УМОВ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ 94

Черчик І.В.

ІНТЕГРАЦІЯ МОБІЛЬНИХ ТЕХНОЛОГІЙ
У ПРОЦЕС НАВЧАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ
В БАЗОВІЙ СЕРЕДНІЙ ШКОЛІ 97

ЗАГАЛЬНА ПЕДАГОГІКА ТА ІСТОРІЯ ПЕДАГОГІКИ

Савенко І.Р.

студентка,

Науковий керівник: Пуш О.А.

кандидат педагогічних наук,

КЗВО «Луцький педагогічний коледж»

РОЗВИТОК КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ УЧНІВ У ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ СУЧАСНОЇ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

*«Небагато людей розмірковують
більше двох-трьох разів на рік;
я створив собі міжнародну репутацію,
розмірковуючи один чи два рази в тиждень»
(Д.Б. Шоу)*

В сучасних умовах становлення України і створення Нової української школи важливе значення має формування творчо і критично мислячих учнів. Безперечно, формування вміння особистості бути спроможною вчасно й доречно відповідати викликам сучасності є одним із основних завдань виховання та освіти. У нестійких умовах становлення особистості, виявлення і розвиток її обдарованості має низку особливостей. Це вміння людини адекватно визначати причини й передумови наявних в її житті проблем, готовність докласти зусиль для їх практичного подолання.

Сучасний школяр не може бути успішним, затребуваним у суспільстві, якщо йому не властиві такі риси критичного мислення, як;

- усвідомленість;
- відповідальність;
- цілеспрямованість;
- обґрунтованість;
- контрольованість;

- самостійність;
- самоаналіз;
- самоорганізованість;
- дисципліна тощо.

Під технологією розвитку критичного мислення розуміють певну систему діяльності, що ґрунтується на вивченні поставленої проблеми, самостійного вибору рішення. Дитина, яка мислить, має вміти зіставляти певні факти, явища, має вміти робити висновки [3].

Щоб використовувати критичне мислення, потрібно чітко розуміти, які види розумової діяльності не є критичним мисленням.

Важливою розумовою операцією, без якої неможливий навчальний процес є запам'ятовування. Дуже часто запам'ятовування є основою навчальної діяльності. У результаті людина стає носієм інформації – як потрібної так і непотрібної. Для критичного мислення не так важлива кількість знань, як вміння ними користуватися.

Дуже часто з критичним мислення плутають розуміння. У дитини, яка намагається зрозуміти чужу ідею власне мислення стає пасивним: учень лише сприймає те, що створив хтось інший, а критичне мислення відбувається тоді, коли нові, уже зрозумілі ідеї перевіряються, оцінюються, розвиваються й застосовуються на власній практиці. Запам'ятовування ж фактів і розуміння ідеї є необхідними умовами для критичного мислення, однак самі вони, навіть у своїй сукупності, критичного мислення не становлять, а є його інформативною базою.

Критичне мислення нині один з модних трендів в освіті. Про те, що його розвиток є одним з наскрізних завдань навчально-виховного процесу, йдеться й у «Концепції нової української школи».

Та з чого починати? Як навчати дітей розрізняти факт і суб'єктивне бачення, не піддаватися на маніпуляції? Відповідь одна – використовувати методи розвитку критичного мислення під час уроків.

З педагогічної точки зору критичне мислення – це комплекс мисленневих операцій, що характеризується здатністю людини:

- аналізувати, порівнювати, синтезувати, оцінювати інформацію з будь-яких джерел;
- бачити проблеми, ставити запитання;
- висувати гіпотези та оцінювати альтернативи;
- робити свідомий вибір, приймати рішення та обґрунтовувати його [2].

Цим мисленневим операціям можна і необхідно навчати, а далі – вдосконалювати їх, тренувати, як, наприклад, тренують м'язи спортсмени

чи техніку гри – музиканти. І саме школа є ідеальним середовищем для цього.

Існує багато різноманітних методів і прийомів розвитку критичного мислення на кожному етапі уроку. В цій статті я пропоную розглянути важливу психолого-педагогічну умову розвитку критичного мислення, це – використання вчителем на уроці запитань різних типів. Ідея полягає в тому, що просте запам'ятовування якогось факту є питанням або метою дуже «низького рівня». На іншому кінці шкали – дії «високого рівня», такі, як створення нових ідей або виведення нових висновків [4].

Прості запитання. Це такі запитання, шукаючи відповідь на які, учням потрібно назвати певні факти, відтворити отриману раніше інформацію. Такі запитання вчителі можуть використовувати під час опитування чи традиційних формах контролю.

Уточнювальні запитання зазвичай позбавлені пізнавальної основи. Молодші школярі з першого разу можуть перепитувати, уточнювати, не розуміти смислу діяльності тощо. (Це так? А як можна? Як правильно?) Такі запитання пропонується починати зі слів: «Отже, ти стверджуєш, що..?», «Якщо я правильно зрозуміла, то..?», «Я можу помилитися, але, здається...». Особливість цих запитань в тому, що вони дають учням можливість зворотного зв'язку щодо сказаного.

Творчі запитання. Запитання, які містять у собі частку «б» називаємо творчими. «Що сталося б у лісі, якби...?». Такі запитання заохочують до створення нових ситуацій, наприклад: «Як би нам жилося без електрики?».

Оцінювальні запитання. Запитання на оцінку вимагають від учня сформованості суджень, як-от: добре чи погано, правильно чи неправильно, згідно з визначеними учнями стандартами. Також ці запитання передбачають оцінювання якості здобутої інформації.

Практичні запитання. Запитання, які спрямовані на встановлення взаємозв'язку між теорією та практикою називають практичним. «А як би ви повелися на місці героя?». Шукаючи відповідь на такі питання, учні мають використовувати власні знання [1].

Учитель, який використовує різноманітні запитання демонструє повагу до мислення своїх вихованців. Учні розуміють, що опанування фактичних знань є лише одним із різновидів навчання. Такі учні мають вчитися інтегрувати, аналізувати та використовувати інформацію з огляду на її цінність.

Отже, розвиток критичного мислення є складовим етапом особистісного розвитку. Критичне мислення вказує на здатність учня до самостійної оцінки явищ навколишньої дійсності, інформації, наукових знань, думок і тверджень інших людей, вміння бачити їх позитивні і негативні аспекти.

Список використаних джерел:

1. Антонюк Н. А. Мовний аналіз у початкових класах : навч.-метод. посіб. / Н. А. Антонюк, Г. В. Підлужна. – К. : Літопис-XX, 2013. – 36 с.
2. Арделян О. Загальнопізнавальні вміння як компонент критичного мислення молодших школярів / О. Арделян // Рідна школа – 2001. – № 4. – С. 78–80.
3. Бадер В. І. Розвиток усного і писемного мовлення молодших школярів / В. І. Бадер. – К. : АПН, 2000. – 316 с.
4. Большакова І. Розвиток критичного мислення / І. Большакова // Початкова освіта. – 2012. – № 11. – С. 3–7.

Цибанюк О.О.

кандидат педагогічних наук, доцент,

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

РОЗВИТОК ФЕХТУВАННЯ ЯК ПЕРЕДУМОВА ФОРМУВАННЯ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ РУМУНІЇ (ДРУГА ПОЛОВИНА ХІХ – ПОЧАТОК ХХ СТ.)

Ще одним видом спочатку фізичного, а згодом й військового виховання, а вже потім спорту, визначаємо фехтування. Традиція володіння зброєю, набута в багатовіковій боротьбі за незалежність і національну єдність, що передавалась з покоління в покоління, стала причиною розвитку фехтування в країні одночасно із його розвитком у Італії та Франції [1].

У першій половині ХІХ століття в Бухаресті, Яссах, Клужі, Галаці, Сібіу, Медіаші, Сігішоарі, Брашові, Арадї, Себеші, Джурджу тощо з'явилися перші фехтувальні зали. У відповідь на відкриття у 1840 р. та популярність «Міхайлівської академії» в м. Ясси, в столиці – м. Бухарест

на базі кількох приватних залів у 1849 р. було створено «Військову офіцерську школу», де фехтування повинно бути обов'язковим предметом. У 1864 р. швейцарець Л. Серес оголосив про створення «Школи фехтування» в будинку боярина Скарлат Розетті (поблизу Чисміджіу), яка була офіційно зареєстрована у префектурі!

Починаючи з 1849 року, французькі «майстри» фехтування – Антуан Паре, Рене Суйріс і Жан Сіріль співпрацюють з місцевими майстрами не тільки як викладачі та тренери, а як популяризатори фізичного виховання взагалі, і фехтування зокрема. Але цей процес відбувається здебільшого у військових колах – інститутах Бухареста та Ясс.

Одночасно з французами, до розвитку фехтування доклали зусиль італійські інструктори. Так, починаючи з 1840 р. в «Михайлівській академії» та «Військовій офіцерській школі» з 1857 р. фехтування викладали Джорджо Лузатто, Луїджі Спінзі. Останні доклали значних зусиль до підготовки Ніколае Ет. Велеску, спочатку як спортсмена, а потім як інструктора та ідеолога розвитку фізичного виховання та популяризації його серед молоді – вихідців із різних прошарків населення.

Методичну та практичну допомогу здійснювали також іноземні фахівці з гімнастики, які працювали в Румунії. Наприклад, французи Чирилл, Скуріс, Парве не тільки відкрили в Бухаресті в 1859 р. дві гімнастичні та фехтувальні школи, а й викладали гімнастику в приватних школах-пансіонатах м. Ясси. Італієць Спінці, залишившись в країні після гастролей цирку, у 1857 р. запропонував свої послуги у якості викладача та був призначений інструктором гімнастики в Бухарестській пожежній команді, а згодом – учителем гімнастики і фехтування у військовому училищі в м. Яссах. Поляк Рембоф працював учителем гімнастики в лицей ім. Кодряну в м. Бирладі та став ініціатором проведення методичних заходів по обміну досвідом, вирішення актуальних проблем, наприклад, особливості навчання складним гімнастичним елементам та вікових обмежень [2].

Але автор доповідної записки про стан фізичного виховання в Румунії, адресованої Вищій Раді, І. Монолеску проаналізувавши рівень викладання фізичного виховання у закладах освіти, стверджував, що процес знаходиться на низькому рівні через відсутність кваліфікованих кадрів і необхідно терміново прийняти міри, мотивуючи, що це справа «національна» [с.].

У 1867 р. в Бухаресті було засновано першу і наймасштабнішу фізкультурно-спортивну формацію на румунських землях – «Центральне

товариство зброї, гімнастики та сигналів» («Тірул») (*Societatea centrală română de arme, gimnastică și dare la semn* («*Tirul*»)), яке активно діяло протягом 70 років [3].

Директором товариства був призначений професор Г. Мочану, президентом – історик В.А. Урехія. Першими інструкторами з різних видів спорту на громадських засадах стали: К. Константину, В. Корощец (фехтування та гімнастика) та Г. Станіке (стрільба та фехтування). Одним із напрямів розвитку одразу стає фехтування – з 1869 р. «Тірул» організовує тренування та щомісячні контрольні змагання з фехтування рапірами, а з 1870 р. – саблями. Щорічні «іспитові змагання», позитивне проходження яких давало можливість отримати спортивну кваліфікацію та відповідний диплом про підвищення майстерності у фехтуванні [4].

Товариство одразу бере на себе дидактичне забезпечення. Так, професор К. Константину розробляє першу румунську книгу з фехтування «*Tratatu de scrimă*» (1873 р.) та проєкт першого «Положення про фехтування» (1882 р.) [3].

Інтенсивна діяльність «Тіруля», популярність товариства серед молоді та дорослих, високий рівень викладання та демократична атмосфера спричинила відкриття мережі фехтувальних залів, серед них «Жокей-клуб» (роки діяльності 1885-1940), інструкторами та майстрами якого були А. Мішель, Г. Ніколау. А.Е. Гійон, С. Лашевре, а видатними членами – принці Дж. Бібеску, Г. Кантакузіно та М. Шуцу, генерал Л. Маврокордат (перший президент «*Federația Sărilor Armate*» однієї із перших федерацій фехтування), Е. Лаговарі, Д. Бретяну, Дж. Ману, Д. та Г. Цезіану, Г. Аріон.

Членами клубу «Молодь» (1894–1940 рр.) – майстри: А.Е. Гюйон, К. Панеску; стали відомі учасники фізкультурно-спортивного руху Х. Розетті, д-р Фотіно, Дж. Голеску, Н. Ненчіулеску тощо. До таких спілок також відносимо «Бухарестське військове коло» (1896–1940 рр.), інструкторами в яких працювали бельгійці Г. Піпарт та Л. Варі; «Скарлат Атанасіу» (1907–1946 рр.) та низка інших [4].

Дана тенденція поширюється по всій країні – у Клужі Г. Деаком, вчителем гімнастики та фехтування, чемпіоном Трансільванії ініційовано відкриття «Трансільванського спортивного клубу» (1897 р.); в Яссах – «Міжнародне товариство зброї, стрільби та гімнастики» (1877 р.); Браїла та Крайова – «Ралі-клуб» (1897 р.). Причому, клуби і товариства пропагуючи заняття фехтування, майже одразу розпочинають роботу з популяризації інших видів – гімнастики, велосипедного та стрілецького спорту тощо. Одночасно з'являються нові спеціалізовані дослідження –

Н. Велеску «Фехтування рапірою та саблею» (1892 р.), М. Еліан «Наука про зброю» (1894 р.), Х. Розетті «Теорія або абетка фехтування та кодекс дуелі» (1901 р.), А. Бачеллі «Теоретичний та практичний трактат з фехтування на мечач» (1910 р.) [5].

Період останнього десятиріччя в румунській столиці проводяться численні «тижні зброї», змагання та чемпіонати з фехтування. Заслуговує на увагу діяльність бельгійського майстра фехтування Г. Піпарт, який організував уроки та сприяв формуванню румунської школи фехтування. Г. Піпарт приділяв увагу залученню до систематичних занять фізичним виховання, зокрема фехтуванням і іграми. Так, популяризуючи цей вид спорту, майстер запрошував до Бухаресту фахівців світового рівня і завжди офіційно звертався до дирекцій гімназій та ліцеїв з анонсом заходу та запрошенням до участі [5].

На розвиток фізичного виховання школярів країни, згідно даних «Енциклопедії фізичного виховання та спорту в Румунії», впливає участь румунських спортсменів і тренерів, активістів фізкультурно-спортивного руху у міжнародних спілках. Так, С. Розетті та професор Г. Ніколау стали почесними членами Паризької академії зброї в 1899 р., С. Атанасіу, засновник і натхненник спортивного клуб – членом-кореспондентом (1912 р.), а у 1920 р. – Григоре Філіпеску.

Румунські вчителі гімнастики та тренери – «майстри» фехтування з моменту створення 29 листопада 1913 р. «Міжнародної федерації фехтування» (FIE) та у подальшій її діяльності: В. Йонеску – член виконавчого комітету, Д. Апостол – член Комісії з регулювання, Д. Тепшан – член Комісії нормативних актів, Т. Мурешану – член Арбітражної комісії, П. Міта – член медичної комісії, А. Паску – член Комісії з правил та арбітражної комісії, Й. Поп – технічний директор FIE. Одночасно із створенням FIE був розроблений перший «Статут румунського фехтування», який вважався першим статутом спортивної дисципліни в країні [5].

За свідченням фахівців, в кінці XIX ст. порівняно із фехтуванням інші види спорту лише починали формуватися, адже фехтування вважали «ветераном» з точки зору організації змагань, сформованості техніко-тактичного потенціалу на міжнародному рівні, та наявності теоретико-методичного забезпечення – публікацій спеціалізованих статей тощо.

За ініціативи вчителя гімнастики Д. Йонеску у 1906 р. була заснована «Федерація румунських товариств гімнастики, зброї та сигналів», яка об'єднала 21 товариство. Значна кількість основних напрямів

популяризуємих видів спорту (гімнастика, фехтування, стрільба) спричинила розділ на «фехтувальні» «Румунську федерацію фехтування» (1906 р.), «Товариство заохочення фехтування» (1911 р.) і «Комісію з фехтування» (1912 р.).

За твердженням «Енциклопедії фізичного виховання та спорту в Румунії» специфічною рисою для цього періоду розвитку системи фізичного виховання є «міграція» інструкторів, тренерів та спортсменів з одного клубу в інший. Пояснювалось це бурхливим розвитком [6].

Список використаних джерел:

1. Federația Română de *Scrimă*. URL: <https://frscrima.ro/>
2. Попеску І. К. Спорт у долях балканських народів. Львів: «Світ», 1991. 184 с.
3. Nicu Alexe. *Istoria exercițiilor fizice*. Ed. a 2-a. București: Editura Fundației *România de Măine*, 2006. 72 p.
4. *Istoria sportului românesc*: URL: <https://www.facebook.com/213095694549/posts/10157290811589550/>
5. Cojocaru A.-M. *Istoria educației fizice și sportului/Curs în tehnologia IFR*. București, Editura Fundației *România de Măine*, 2014.
6. Цибанюк О., Мосейчук Ю. «Енциклопедія фізичного виховання й спорту в Румунії» – носій ідей фізичного виховання та спорту. *Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві*. 2020. № 1(49). С. 44–49.

ТЕОРІЯ ТА МЕТОДИКА НАВЧАННЯ

Бас Т.А.

студентка,

Науковий керівник: Шоловій М.-Т.І.

асистент,

Львівський національний університет імені Івана Франка

ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРИ ПОВЕДІНКИ ЗДОБУВАЧІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Формування культури поведінки завжди було актуальним питанням педагогіки. Саме поняття «культура» розвивалося історично. Спочатку цей термін означав обробіток людиною землі. Згодом відбулося розширення сенсу терміна «культура». Даним терміном стали позначати також процеси та результати обробітку матеріалів природи в різних ремеслах, а потім і процеси виховання та навчання самої людини [1, с. 183]. З цього часу культура стала розглядатися як найважливіший аспект життя в суспільстві, пов'язаний із способом здійснення людської діяльності, що відрізняє людське буття тваринного існування.

Культура поведінки – це сукупність якостей особистості, вчинки людини у суспільстві, засновані на нормах, етиці, естетичній культурі. Культура поведінки виражає вимоги суспільства, засвоєння положень, що спрямовують, регулюють і контролюють вчинки та дії. Засвоєні людиною правила перетворюються на вихованість особистості [2, с. 15].

Питання вдосконалення поведінки людей, навчання високій культурі та манерам у вигляді виховання були в центрі уваги всіх релігій, світоглядів та філософських шкіл, і течій: від язичництва (політеїзму) та іудаїзму до сучасних етичних поглядів та програм виховання, включаючи наукові та ненаукові, приватні, суспільні чи державні, світські та церковні (релігійні, сектантські) й т. д. У міру зростання суспільної свідомості, а також розвитку та зміцнення, державних виховно-освітніх структур, відповідальність за виховання населення протягом останніх двох-трьох століть стала поступово переходити до державних органів виховання та освіти, вносячи у поведінку громадян дедалі більше світської та суспільної корисності [3, с. 31].

Нині педагогічна теорія спирається на багатий досвід формування культури поведінки у підростаючого покоління. У вихованні культури поведінки безперечний інтерес представляють дослідження О. Остапчук та Ю. Клименюк [4, с. 253] про психологію відносин людини, оскільки психічне ставлення висловлює активну позицію особистості, визначальний характер діяльності, поведінки та окремих вчинків, що особливо гостро проявляється у молодшому віці. Саме тому важливо спиратися на позитивне ставлення дитини до дорослої людини, до себе, до поведінкового правила, що освоюється.

Велику роль у вихованні культури поведінки грають як ставлення дитини до людей, так і прагнення пізнати правила, і застосовувати ці правила у своїй практиці.

Іншою важливою умовою, яку вказують М. Проц та Ю. Городечна [5, с. 425], є загальний клімат у колективі дітей, стиль відносин між педагогами та дітьми, а також між самими дітьми. Інакше кажучи, підкреслюється те, що важливий як колектив загалом, а й кожна особистість у ньому, оскільки формування культури поведінки можливе лише на емоційній та етичній основі.

Зараз виховання культурної людини залишається одним із головних завдань суспільства. Так, на думку І. Січко, «Мета виховання – виховання людини культури, а основне завдання педагога – створення культурного середовища розвитку особистості дитини» [6, с. 111].

Потребу Нової української школи є формування в учня культури поведінки, яка включає засвоєння норм та цінностей, прийнятих у суспільстві, включаючи моральні цінності, розвиток спілкування та взаємодії дитини з дорослими та однолітками, становлення саморегуляції власних дій, розвиток соціального та емоційного інтелекту, емоційної чуйності, співпереживання, формування готовності до спільної діяльності з однолітками, формування шанобливого ставлення та почуття приналежності до своєї сім'ї та народу. Відповідно до Державного стандарту початкової школи, учні повинні вміти керувати своєю поведінкою й планувати свої дії на основі ціннісних уявлень, дотримуватися елементарних загальноприйнятих норм і правил поведінки.

При формуванні культури поведінки молодшого школяра головним завданням педагога є не домогтися виконання правил поведінки від учня, а сприяти розвитку активності і свідомості школяра, щоб культура поведінки, його навички стали частиною характеру, потребою

особистості. Знання повинні перейти в переконання – глибоке усвідомлення саме такої, а не іншого типу поведінки.

У початковій школі значна роль належить самовираженню дітей через власну діяльність. Психофізіологічні особливості молодших школярів передбачають необхідність залучати їх до ігрової діяльності в освітньому процесі як в урочний, так і в позаурочний час. Ігрова діяльність учнів початкової школи має свої особливості, оскільки саме вона найбільш органічно допомагає дитині виховувати в собі найкращі якості та розвивати здібності. Відповідно до вищезначеного, проблема формування культури поведінки здобувачів початкової школи засобами ігрових ситуацій також хвилює сучасних учителів і потребує розв'язання.

Таким чином, культура поведінки полегшує процес спілкування, формування громадської спрямованості й почуття колективізму. Дитина здатна висловити схвалення та осуд здійсненим вчинкам. Проте прояви культури поведінки відрізняються нерівністю і нестійкістю з кожним віковим періодом формування дитини, де поступово виробляється ставлення до поведінкового правила як норми. Серед дітей розвиваються такі взаємини як дружба та товариство. Відбувається активне засвоєння етичних норм, формується здатність до цільової оцінки, утворюється більш точна характеристика поведінки.

Список використаних джерел:

1. Більдіна М. О. Педагогічні умови формування культури поведінки молодших школярів у позакласній діяльності. Психолого-педагогічні проблеми сільської школи. 2014. № 48. С. 182–186.
2. Кучер Т. М. Формування культури поведінки молодших школярів на уроках «Я у світі». Актуальні проблеми дошкільної та початкової освіти. 2017. № 1. С. 11–17.
3. Левківський М. В., Федорова М. А. Наступність у вихованні культури поведінки дітей (в умовах НВК «школа – дитячий садок»). Проблеми наступності освіти та розвитку особистості в контексті взаємодії освітніх закладів. 2018. С. 29–32.
4. Остапчук О. Ю., Клименюк Ю. М. Формування культури поведінки молодших школярів у процесі навчальної діяльності. Формування дидактичної компетентності педагогів дошкільної та початкової освіти : збірник науково-методичних праць. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2015. С. 251–254.
4. Проц М. О., Городечна Ю. І. Особливості виправлення та формування культури поведінки учнів початкових класів. Молодий вчений. 2020. № 10(86). С. 425–428.
5. Січко І. О. Формування в молодших школярів культури поведінки у природі на засадах спадщини В. О. Сухомлинського. Педагогічний альманах. 2015. № 26. С. 111–116.

Довганюк А.В.

студентка;

Науковий керівник: Дорощєва О.М.

кандидат філологічних наук, доцент,

Хмельницький національний університет

ВИКОРИСТАННЯ ХУДОЖНЬОЇ ЛІТЕРАТУРИ ДЛЯ РОЗВИТКУ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ УЧНІВ 5-7 КЛАСІВ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Критичне мислення – це науковий тип мислення, який характеризується самостійністю суджень, творчим підходом до розв’язання проблем та самовдосконаленням. Це «здатність людини усвідомлювати власну позицію з того чи іншого питання, вміння знаходити нові ідеї, аналізувати події й оцінювати їх» [3, с. 21]. Суть такого мислення полягає у вмінні керувати власним розумом, що дає змогу шукати і знаходити найкращі шляхи вирішення складних задач та неординарних ситуацій, рости й розвиватися.

Феномен критичного мислення у своїх наукових працях досліджували М. Ліпман, А. Кроуфорд, Дж. Макінстер, С. Метью, В. Саул, Д. Майер, Дж. Брунер, Д. Халперн, Ж. Піаже, Д. Клустер, Л. Виготський та інші. Серед українських учених вивченню цього питання приділяють значну увагу О. Пометун, І. Сущенко, Л. Корінько, І. Бондарчук, В. Панченко, Т. Воропай, С. Терно, М. Шеремет, О. Тягло та інші.

Потреба критично мислити виникає у кожній сфері нашого життя [1]. Тому необхідно розвивати цю здатність ще зі школи. На уроках учителі повинні давати змогу учням міркувати, висловлювати різноманітні ідеї та унікальні думки щодо поставлених проблемних питань і формулювати висновки, розвиваючи креативність і творчі здібності, адже «навчання критичному мисленню має бути доповнене навчанням мисленню творчому (як і навпаки)» [5, с. 9]. Як зазначено у праці [4], краще ставити дітям такі запитання, які вимагають застосування складнішого, вищого рівня критичного мислення, – запитання високого рівня.

На етапі рефлексії школярі формують особистісне ставлення до тексту і фіксують його за допомогою твору-роздуму. Саме на цій стадії відбувається активне переосмислення власних уявлень з урахуванням набутих знань.

Слід зауважити, що розв'язання нестандартних ситуацій найкраще сприяє саморозвитку й самоактуалізації дитини. Тому на уроках англійської мови будуть доречними обговорення про те, чи міг герой певного твору художньої літератури вчинити інакше в тих самих або інших обставинах. Також діти зможуть удосконалювати навички усного мовлення та виразного читання іноземною мовою, збагатити словниковий запас, практикувати використання нових граматичних конструкцій, розкривати основну ідею твору, розвиваючи вміння вибирати головні факти серед другорядних, аналізувати тексти, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки, обґрунтовувати власні позиції та погляди щодо певних вчинків героїв твору за допомогою аргументів, формулювати висновки.

На основі програми зарубіжної літератури загальноосвітніх навчальних закладів для учнів 5-7 класів [2], яка передбачає твори актуального морального змісту, про національні події, характери, традиції, а також пригодницькі, детективні, фантастичні, казкові, було підібрано за схожою тематикою англійські оповідання, повісті, новели з багатою лексикою та різними рівнями знань мови (від рівня A1 до B2).

Для рівня Elementary (A1) вважаємо за потрібне прочитати такі оповідання, як «Дім на пагорбі» («The House On The Hill») Елізабет Лерд, «Сара каже ні!» («Sara Says No!») Нормана Уїтні. Учням з рівнем Pre-Intermediate (A2) варто звернути увагу на наступні твори: «Дорога в нікуди» («Road to Nowhere») Джона Мілна, «Кентервільський привид» («The Canterville Ghost») Оскара Уайльда. Для знавців англійської мови на рівні Intermediate (B1) доцільними є «Троє студентів» («The Adventure Of The Three Students») Артура Конана Дойля, «Скарб у лісі» («The Treasure in the Forest») Герберта Уеллса. Дітям з рівнем знань Upper Intermediate (B2) рекомендуємо «Жертви любові» («A Service of Love») О. Генрі, «Дощі випадають» («There Will Come Soft Rains») Рея Бредбері.

Щоб розвивати критичне мислення школярів, було складено список завдань для проведення уроку англійської мови з використанням художнього твору «Дім на пагорбі» («The House On The Hill»):

1. What are your associations to the word «Love»?
2. Tell me briefly the plot of this story.
3. Say whether you agree or disagree with Maria's words: «Yes, I love you, Paul. But love isn't enough». Explain your opinions.
4. Pupil 1 and Pupil 2, make a pair and read the dialogue in Part 1 (Paul and Maria's mother) with intonation.

5. Should we follow pieces of parents' advice, if they don't like a person with whom you are in love?

6. Why was the story competition a turning point in Paul's life?

7. Pupil 3 and Pupil 4, make a pair and read the dialogue in Part 4 (Paul and Maria) with intonation.

8. Why did Paul said to Maria that he didn't love her anymore?

9. Which adjectives characterize the main heroes?

10. Translate these proverbs and explain how do you understand them. How do they relate to the story?

a) Appearances can be deceiving.

b) Like mother, like daughter.

11. Let's imagine. How could events develop if Paul didn't win the story competition?

12. Take your copybooks and write down your own conclusions (5-6 sentences) about the main idea of this story.

Отже, більшість художніх творів має різну проблематику, що спонукає до критичного мислення. Література формує гуманістичний світогляд, моральні цінності, загальну культуру, естетичні смаки особистості. За допомогою аналізу та обговорення текстів учні розширюють межі сприйняття світу, розвивають уяву, а також переосмислюють власні погляди, враховуючи точки зору співрозмовників.

Список використаних джерел:

1. Корінько Л. М. Роль критичного мислення у формуванні учнівських компетенцій : методичний посібник. Харків : Основа, 2010. 95 с.

2. Навчальна програма із зарубіжної літератури для 5-9-х класів для загальноосвітніх навчальних закладів, затверджена наказом МОН від 07.06.2017 № 804. С. 16–44. URL: <https://osvita.ua/doc/files/news/561/56130/6-zarubizhna-literatura-5-9.docx> (дата звернення: 07.11.2021).

3. Пометун О. І., Сущенко І. М. Основи критичного мислення : методичний посібник для вчителів. Дніпропетровськ : Ліра, 2016. С. 5–24.

4. Технології розвитку критичного мислення учнів : науково-методичний посібник для вчителів / А. Кроуфорд та ін. / за заг. ред. О. І. Пометун. Київ : Плеяди, 2006. С. 7–16.

5. Тягло О. В. Критичне мислення : навчальний посібник. Харків : Основа, 2008. С. 6–12.

6. Elizabeth Laird. The House On The Hill. London: Macmillan Education. 2008. URL: <https://www.slideshare.net/ekakurnia7545/the-house-on-the-hill-by-elizabeth-laird> (дата звернення: 07.11.2021).

КОРЕКЦІЙНА ПЕДАГОГІКА

Казачінер О.С.

доктор педагогічних наук, доцент;

Бойчук Ю.Д.

*доктор педагогічних наук, професор,
член-кореспондент НАПН України, ректор,
Харківський національний педагогічний університет
імені Г.С. Сковороди*

ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ОСОБЛИВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ІНКЛЮЗИВНИХ ГРУП У ЗАКЛАДІ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Рання інклюзія починається із дитячого садку. Створення інклюзивної групи у дитячому садку дає можливість розвивати дитину за індивідуальним планом, залучати до її розвитку асистента дитини та команду супроводу – психолога, дефектолога та інших фахівців.

Інклюзивні групи у закладах дошкільної освіти створюються для забезпечення умов дітям з особливими освітніми потребами, в тому числі дітям з інвалідністю, для розвитку та навчання спільно зі своїми однолітками.

Головна мета створення інклюзивних груп – задоволення соціальних та освітніх потреб, організація корекційно-розвиткової роботи з дітьми з особливими освітніми потребами, в тому числі з інвалідністю [2; 6].

Мета нашого дослідження полягає у висвітленні особливостей організації та діяльності інклюзивних груп у закладі дошкільної освіти в сучасних українських реаліях.

Нещодавно в Україні розпочалася реформа інклюзивної освіти для дітей з особливими освітніми потребами – порушеннями слуху, мовлення, зору, з розладами аутичного спектру, з гіперактивністю та порушеннями уваги, з порушеннями опорно-рухового апарату, з синдромом Дауна. До реформи інклюзії більша частина дітей з особливими освітніми потребами навчалася у школах та дитсадках у оточенні таких саме дітей, тобто у групах, які повністю складалися з дітей з особливими освітніми потребами.

Реформа інклюзивного навчання передбачає, що у групі дитячого садка або шкільному класі має бути від одного до трьох дітей з особливими потребами, а всі інші мають бути нормотиповими. Таким чином діти з особливими потребами краще розвиватимуться та інтегруватимуться у суспільство, а нормотипові діти швидше звикатимуть до розмаїття й важливості толерантного ставлення до дітей з особливими потребами [7].

Інклюзивні групи можуть створюватися у закладах дошкільної освіти України незалежно від підпорядкування та форми власності. Особливістю навчально-виховного процесу інклюзивної групи є його індивідуалізація і диференціація. Здійснюється навчально-виховний процес в інклюзивних групах відповідно до Базового компонента дошкільної освіти за програмами та навчально-методичними посібниками, затвердженими в установленому порядку МОН, з урахуванням індивідуальних особливостей навчально-пізнавальної діяльності дітей з особливими освітніми потребами, у тому числі з інвалідністю [3].

У своїй роботі заклади дошкільної освіти, що мають інклюзивні групи, керуються Конституцією України, законами України, указами Президента України та постановами Верховної Ради України, прийнятими відповідно до Конституції та законів України, актами Кабінету Міністрів України, наказами Міністерства освіти і науки України і Міністерства охорони здоров'я України, власним статутом дошкільного закладу освіти [1; 6].

Засновник (засновники) закладу дошкільної освіти за умови утворення інклюзивної групи має забезпечити в установленому законодавством порядку: приведення території закладу, будівель та приміщень у відповідність із вимогами державних будівельних норм щодо закладів дошкільної освіти та інклюзивності; створення відповідної матеріально-технічної та навчально-методичної бази, у тому числі необхідні навчально-методичні і навчально-наочні посібники, навчально-дидактичне та ігрове обладнання; утримання відповідного штату працівників, зокрема асистента вихователя інклюзивної групи; облаштування ресурсної кімнати для проведення психолого-педагогічних та корекційно-розвиткових занять [8].

В одній інклюзивній групі має бути не більше 3 дітей з особливими освітніми потребами. Зокрема: 1-3 з числа дітей з порушеннями опорно-рухового апарату, затримкою психічного розвитку, зниженим зором, слухом, легкими інтелектуальними порушеннями тощо; не більше 2

з числа дітей сліпих, глухих, з тяжкими порушеннями мовлення тощо; не більше 1 дитини зі складними порушеннями розвитку [9].

У кожній інклюзивній групі вводиться посада асистента вихователя. Окрім цього, за рекомендаціями ІРЦ та згодою батьків, навчальний заклад забезпечує доступ до освітнього процесу асистента дитини, якщо такий необхідний для дитини [9].

Педагоги мають *створювати в групі психоемоційний комфорт*. Для цього потрібно організувати психологічні та розвивальні заняття, рухливі ігри, тренування; використовувати обладнання ресурсної кімнати: різноманітні дидактичні матеріали, розвивальні іграшки та навчально-наочні посібники. Особливо потрібно *підкуватися про розвиток комунікативних навичок між дітьми*, формувати позитивне ставлення здорових вихованців до дітей із психофізичними порушеннями, навички роботи в команді, співпраці, взаємодопомоги, вміння спільно розв'язувати проблему. Також надзвичайно важливим є *налагодження співпраці з батьками* шляхом проведення консультативної роботи, налагодження командної співпраці фахівців та батьків дитини, що, у свою чергу, допоможе одержати гарні результати у навчанні та розвитку вихованців [5].

Протипоказаннями для прийому дітей до інклюзивних груп закладів дошкільної освіти є [4; 6]: III і IV ступені порушень функцій організму, які не сумісні з перебуванням дитини в організованому колективі; всі хвороби у гострому періоді, хронічні хвороби в стадії загострення, всі хвороби, які потребують стаціонарного лікування, гострі інфекційні захворювання до закінчення строку карантину.

Якщо в період перебування в інклюзивній групі закладу дошкільної освіти у дитини з особливими освітніми потребами, у тому числі з інвалідністю, буде проявлятися неконтрольована поведінка, що може загрожувати її життю і здоров'ю або членів дитячого колективу, то за рішенням педагогічної ради така дитина направляється для додаткового обстеження до психолого-медико-педагогічної консультації для вирішення питання щодо подальшого перебування в інклюзивній групі.

Таким чином, наприкінці тез можна дійти висновку про те, що створення інклюзивних груп у закладах дошкільної освіти є одним із найголовніших шляхів упровадження та підтримки якісної інклюзивної освіти в Україні. Цей процес має бути здійснюватися грамотно та виважено, з дотриманням нормативно-правових, корекційно-педагогічних, санітарно-гігієнічних норм, а також потребувати

мінімальних процедурних документаційних зусиль з боку батьків дітей з особливими освітніми потребами щодо зарахування дитини до інклюзивної групи закладу дошкільної освіти.

Список використаних джерел:

1. Алгоритм створення інклюзивної групи в ДНЗ. URL: http://www.rozdolnezosh.edu.kherson.ua/inklyuziya/algorithm_organizacii_inklyuzivnoi_grupi_v_dnz/
2. Департамент освіти і науки виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації). Спеціальна та інклюзивна дошкільна освіта. URL: <https://don.kyivcity.gov.ua/content/specialni-dnz-ta-shds.html#open5>
3. Дошкільний навчальний заклад (ясла – садок) комбінованого типу № 25 «Оленка» Білоцерківської міської ради Київської області. Офіційний сайт. URL: http://www.bilatserkva-dnz25.edu.kiev.ua/inklyuziya_zdo/
4. Заклад дошкільної освіти № 36 «Віночок», м. Івано-Франківськ. Офіційний сайт. URL: <https://vinochok.if.ua/2021/06/10/rekomendatsiyi-zorganizatsiyi-roboty-inklyuzivnoyi-grupy-u-doshkilnomu-zakladi/>
5. Інклюзивна група в детском садике. Рекомендации обустройства пространства. URL: <https://inkluzia.com.ua/ru/inkluzivna-grupa-v-dnz.-rekomendatsiyi-oblashtuvannya-prostoru/>
6. Комунальний заклад «Заклад дошкільної освіти (ясла-садок) № 8 «Вишиванка» Володимир-Волинської міської ради. Офіційний сайт. URL: <http://vyshyvanka-vv.dytsadok.org.ua/inkluzivna-osvita-10-08-56-06-12-2017/>
7. Національна асамблея людей з інвалідністю України: Всеукраїнське громадське об'єднання. Інклюзія у дитсадках. Процедури та корисні посилання для батьків. URL: <https://naiu.org.ua/inklyuziya-u-dytsadkah-protsedury-ta-korynsni-posylannya-dlya-batkiv/>
8. Про затвердження Порядку організації діяльності інклюзивних груп у закладах дошкільної освіти. Про затвердження Порядку організації діяльності інклюзивних груп у закладах дошкільної освіти. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/530-2019-%D0%BF#Text>
9. Як відкрити інклюзивну групу в дитсадку – Уряд визначив порядок, а у бюджеті на це закладено майже 38 млн грн. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/yak-vidkriti-inklyuzivnu-grupu-v-ditsadku-uryad-viznachiv-poryadok-u-byudzheti-na-ce-zakladeno-majzhe-38-mln-grn>

Новохацька В.Р.

студентка,

Науковий керівник: Купріянова Т.О.

кандидат педагогічних наук, доцент,

Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова

ВПЛИВ ГАДЖЕТІВ НА ФІЗИЧНЕ ТА ПСИХІЧНЕ ЗДОРОВ'Я ДІТЕЙ

Сьогодні майже кожна дитина, починаючи з першого класу, має телефон, планшет та інші гаджети. Звісно, ми живемо в епоху інформаційних технологій і бачити дітей з мобільними телефонами стало нормою, а школярі не уявляють життя без комп'ютерів і телевізорів. Сучасні технології (гаджети) – це доступний спосіб отримання інформації, спосіб розважитися, спосіб самовиражатися та оригінальний аксесуар. Та мають місце і негативні сторони використання дітьми гаджетів, які викликають занепокоєння у психологів та педагогів. Тема є безумовно актуальною на сьогоднішній день і в цій статті ми поставили за мету проаналізувати позитивний та негативний вплив гаджетів на фізичне та психічне здоров'я сучасних дітей.

Отож, гаджети (смартфони, планшети, комп'ютери, телевізори та ін.) є невіддільною частиною нашого сучасного життя. Телефон для людини в ХХІ століття став чи не другою головою. Але ж чи нормальне це явище в принципі з погляду здоров'я, спілкування та здорового глузду?

Дослідження, яке було проведене Фондом сім'ї Кайзер, доводить, що діти проводять сім з половиною годин на день перед екранами (сукупний час, проведений за телефоном, комп'ютером і телевізором), порівняно з півтори годинами на прогулянки на свіжому повітрі одного дня. Цікаво було й те, що більшість сучасних дітей освоюють навички користування гаджетами ще до того, як навчаються розмовляти [5].

Згідно з дослідженням Cris Rowan, помірне використання гаджетів може мати позитивний вплив на розвиток дитини, а саме:

– розвиток дрібної моторики. Маленькі пальчики бігають по екрану або кнопкам клавіатури. Існують ігри та програми, спеціально розроблені для ідеального розвитку дрібної моторики дитини;

– розвиток логіки. Щоб користуватися гаджетом, дитина повинна розуміти, як він працює, і розуміти, де і коли натискати [7].

Вчені з різних країн вивчають вплив електронних продуктів на дітей. Тривалий вплив електронних пристроїв з раннього віку може необоротно стонсити кору головного мозку і сповільнити інтелектуальний розвиток. Дослідження вчених із США, Канади та Південної Кореї підтверджують це. В результаті погіршується пам'ять, сон і зір. Діти гірше вчаться і стають більш подразливими [1]. Вчені пов'язують час, проведений перед екранами, з ризиком для фізичного та психічного здоров'я. Довга робота за комп'ютером може негативно вплинути на велику кількість функцій організму: нервову активність, ендокринну, імунну та репродуктивну системи, зір та кістково-м'язову систему.

Найчастіше виділяють наступні порушення:

- деформації хребта внаслідок тривалої нерухомості та викривленої пози;

- можливе порушення слуху через прослуховування гучної музики в навушниках;

- порушення зору. Постійна напруга в очах може призвести до втоми очних м'язів, а також до розвитку короткозорості та сухого ока [8];

- навантаження на руки. Під час роботи перед комп'ютером кисті рук завжди напружені: вони здійснюють однотипні рухи, довгий час не змінюють позицію. Це може призвести до постійної втоми м'язів рук, що потім виражається в болях суглобів. Крім того, судами можуть виникати через порушення кровообігу і порушення прохідності нервів, порушення координації пальців;

- навантаження на шию. Шийний відділ хребта також постійно напружується при роботі за комп'ютером, особливо якщо дитина сидить нерівно. В результаті погіршується кровопостачання мозку і може виникнути нестача кисню, що проявляється головним болем [7];

- діти проводять більше двох годин на день за електронними пристроями, що призводить до зниження щільності кісток у 15-17 років;

- вплив на ЦНС. Тривале використання комп'ютера може призвести не тільки до підвищеної стомлюваності і навіть запаморочення, але й до інших розладів – сонливості, апатії, труднощів з концентрацією уваги тощо [2];

- затримка мовного розвитку – діти до двох років не мають когнітивної здатності сприймати мову з навчальних відео чи мультфільмів, навпаки, ці відео «крадуть» час між дитиною та батьками, отже – затримується розвиток мови;

- з'являється агресія та жорстокість, дратівливість і підвищена стурбованість. Часто виникають неврологічні та психічні розлади, розлад

гіперактивності та дефіцит уваги. Згідно з дослідженням Preventive Medicine Reports, підлітки, які проводять сім годин на день за планшетом або смартфоном, вдвічі частіше захворіють на депресію, ніж ті, хто проводить набагато менше часу в Інтернеті [8];

– змішана реальність. Діти більше не відрізняють віртуальний світ від реального. Це може призвести до страху, проблем з навчанням і мотивацією, відсутності комунікативних навичок [4].

Насправді, список можна продовжувати нескінченно, оскільки вплив гаджетів на організм людини недостатньо вивчено, щоб ми могли його точно оцінити. Ми не знаємо, як виросте покоління наших дітей, але ми повинні дбати про них та їхнє здоров'я.

Щоб не завдати проблем здоров'ю дитини, потрібно гаджети використовувати відповідно до віку дитини згідно за Державними санітарними правилами та нормами: дітям до 6 років – не більше 20 хвилин на день, 7-10 років – до 45 хвилин на день, 11-13 років – 1-1,5 години, 14-16 років – не більше 2 годин на добу [2]. Також потрібно за нормами робити регулярні перерви і правильно облаштовувати робоче місце. Не можна використовувати мобільні телефони з маленькими екранами, дрібними шрифтами та низькою контрастністю для читання та ігор. Для «здорового читання» потрібно обирати планшети чи електронні книги, які по різних показниках, наближені до паперових варіантів [6].

Таким чином, всі ми розуміємо, що гаджети є невід'ємною частиною 21 століття. Сучасні технології – наше майбутнє. При правильному використанні вони можуть принести найбільшу користь з найменшою шкодою. Однак, навіть, якщо електронні пристрої є невід'ємною частиною життя, потрібно пам'ятати, що вони повинні лише доповнювати, а не замінювати.

Список використаних джерел:

1. Вплив гаджетів на дітей: останні дослідження. URL: <https://eporada.pp.ua/diti/vpliv-gadjetiv-na-ditei-ostanni-doslidjen.html>
2. Вплив комп'ютера на здоров'я дитини (поради для батьків) / Буське Радіо. URL: <http://www.buskeradio.in.ua/vpliv-komp-yutera-na-zdorov-ya-ditini-poradi-dlya-batkiv/>
3. Діти в світі гаджетів / ВСЛ. URL: <https://starylev.com.ua/blogs/dity-v-sviti-gadzhetiv>
4. Наскільки шкідливі гаджети для дітей? – Blog Imena.UA. URL: <https://www.imena.ua/blog/children-gadgets/>

5. Сучасні гаджети та діти. Допустимі норми, залежність та наслідки! – ДНЗ № 49. URL: <http://49.sadok.zt.ua/suchasni-gadzhety-ta-dity-dopustymi-normy-zalezhnist-ta-naslidky/>

6. Чи потрібні гаджети школярам. URL: <https://op.ua/news/osvita-v-ukraini/chi-potribni-gadzheti-shkolyaram>

7. Чи шкодять сучасні гаджети дітям? Поради для батьків – Проект Кешер. URL: <https://www.projectkesher.org.ua/news/chy-shkodiat-suchasni-hadzhety-ditiam-porady-dlia-bat-kiv/>

8. Як гаджети впливають на дітей / Mind.ua. URL: <https://mind.ua/openmind/20229917-yak-gadzhety-vplivayut-na-ditej>

Шевчук К.М.

студентка,

Науковий керівник: Сухоцька І.Б.

асистент,

Львівський національний університет імені Івана Франка

ОСОБЛИВОСТІ ФІЗИЧНОГО РОЗВИТКУ ДІТЕЙ З РОЗЛАДАМИ АУТИСТИЧНОГО СПЕКТРУ

Проблема фізичного розвитку дітей з розладами аутистичного спектру дотепер є актуальною. Значна кількість дітей з особливими освітніми потребами не отримують належної спеціальної педагогічної, психологічної, а також реабілітаційної допомоги.

Розлад аутистичного спектру (далі – РАС) – це порушення, яке пов'язане з розладом нервової системи та включає в собі порушення соціальної сфери, емоційної регуляції, розвитку мовлення, проявляється в трудноствах у встановленні взаємовідносин з оточуючими, стереотипною поведінкою. Кожна дитина з розладом спектру аутизму має свої особливості в розвитку, тому порівнювати одну дитину з іншими не доречно.

Значну увагу проблемі фізичного розвитку дітей з РАС у своїх наукових працях приділили: М. Породько, Т. Скрипник, О. Мусієнко, Т. Тимофеева, А. Лавренюк, Я. Крет, А. Сімко.

Психомоторний розвиток дитини – це досить складне та широке поняття щодо організації рухової діяльності людини [3]. До критерій

перевірки психомоторики відноситься: велика моторика, дрібна моторика, статика, мова, сенсорні рецептори психічний розвиток.

Моторна сфера в дітей з розладами аутистичного спектру має свою специфіку. У таких дітей зустрічається неакуратність, вайлуватість, скутість в рухах, аритмічність, стереотипія в рухах, виникають труднощі в розрахунку сили, понижений тонус м'язів, порушення рівноваги, дрібна моторика краще розвинута ніж загальна, але знову ж таки у кожної дитини може бути по різному, мають труднощі з довільною увагою, можлива присутність хаотичних рухів [1]. «Деякі захворювання спектру аутизму (синдром Ретта, маркер синдрому 15-ої хромосоми), зумовлюють порушення функцій хребта (сколіоз або кіфоз). Хворі зі синдромом Мебіуса (середнього і легкого ступеня) часто мають погано сформовані руки й ноги» [3].

Для кожної людини дуже важливим в житті є заняття спортом, адже воно спрямоване не лише на розвиток сили м'язів і моторно-рухових здібностей, а й допомагає формуванню пізнавальної сфери. Відвідування занять з фізкультури допоможе дитині з РАС розвинути так само і соціальні навички, наприклад, при групових заняттях налагоджується комунікативний контакт з іншими, співпраця в команді під час виконання вправ, тощо. Виконання фізичних навантажень покращує обмін речовин, діяльність серцево-судинної та дихальної системи, формує стійкість імунітету до захворювання, зміцнює опорно-руховий апарат, тощо.

Окрім, занять з фізкультури, можна відвідувати заняття з фізичної реабілітації. І за допомогою фізичної реабілітації можна досягти таких результатів: розширення рухової діяльності, покращення тону м'язів, амплітуди, координації переміщень та постави; покращення великої та дрібної моторики; засвоєння навичок необхідних для самообслуговування, виконання різних робіт; розуміння щодо ведення здорового способу життя [4, с. 7].

Перш ніж почати заняття з фізичного виховання, слід детально обстежити дитину, адже без діагностики педагог не зможе розписати ефективну індивідуальну програму і тим самим виникає ризик нашкودити здоров'ю дитини. Під час проведення заняття фахівці можуть стикатись з труднощами його проведення через те, що діти з аутизмом мають проблеми в соціальній сфері. Дітям важко зосереджувати увагу, слухати, відповідати на запитання або задавати їх, виконувати те, що скаже вчитель, працювати в команді і т.д. [5]. Тим самим це може викликати в

таких дітей агресію, аутостимуляцію. Тому важливим для педагога є вміння створити мотивацію та інтерес до занять.

Плануючи заняття з фізкультури спеціаліст повинен враховувати певні чинники [2]:

- завдання, вправи і навантаження повинні відповідати віковій нормі і можливостям дитини;

- вправи на живіт, ноги, спину, м'язи плечового поясу повинні чергуватися;

- не потрібно спішити із виконанням вправ, якщо дитина не засвоїла попередню вправу, то потрібно для початку її закріпити, а тоді переходити до наступної;

- з кожним заняттям поступово добавляти навантаження, а в кінці його знижувати;

- враховувати інтерес дитини та зацікавленість, для цього найкраще створювати вправи в ігровій діяльності;

- заняття спортом повинні в дитини викликати позитивні емоції.

Щодо ранкової гімнастики, можна сказати, що це важливий компонент режиму дня кожної людини. Вона може виконуватись як в дома, так і в навчальних закладах. Ранкова гімнастика містить в собі сукупність різних вправ, які залучають різну групу м'язів, наприклад: стрибки на місці, вправа «зірочка», випади вперед, скручування, відтискання від землі або лавки, присідання, розтяжка, нахили в різні сторони, обертальні рухи руками, ходьба на місці з піднімання високо ніг і тому подібне. Такий ранковий комплекс вправ зміцнює організм, активізує його до подальшої роботи, покращує кровообіг, формує правильну поставу, розвиває увагу і активізує нервову діяльність, позитивно впливає на емоційно-вольову й інтелектуальну сферу.

Наступним є фізкультхвилинки, які виконуються під час заняття або під час тривалого перебування в позі «сидячи». Для дітей з аутизмом висидіти заняття є проблемою. Тривале перебування в положенні «сидячи» викликає втому, знижується розумова активність та негативно відображається на нервовій системі. Тому потрібно робити активну розминку, якщо дитина починає проявляти незацікавленість, починає крутитися і намагається якось змінити своє положення. Для мотивації і заохочення можна перетворити фізкультхвилинку в рухову гру. Приклад фізкультхвилинки:

«Весняний сад»

«Ми гуляли, ми ходили

У весняному саду,

(Ходьба парами по колу, взявшись за руки.)

Там дерева, мов царівни,
В білосніжному цвіту.
(Діти розмикають руки і підносять їх угору.)
Мальовничо, гордовиті,
Заворожені стоять.
(Погойдування тулубом праворуч-ліворуч.)
Як же ти милуєш діток,
Весняний, квітучий сад!
(Плескають у долоні)» [2].

Ось така рухлива гра активізує у дитини м'язову, розумову і емоційно-вольову діяльність, а також забирає втому і повертає увагу та інтерес до виконання завдань.

Для ефективності проведення занять необхідно враховувати інтереси й уподобання дітей; надавати емоційного зміст у тому, що робиться; використовувати сюжетні коментарі, для утримання уваги; обов'язково заохочувати та хвалити дітей [3].

Отже, можемо зробити висновок, що фізичне виховання є обов'язковим в житті кожної дитини, адже воно позитивно впливає не лише на розвиток рухової діяльності, а й на розвиток психічної сфери.

Список використаних джерел:

1. Базима Н. В. Розвиток мовлення дітей з аутизмом. Харків : Вид-во «Ранок», ВГ «Кенгуру», 2018. 144 с.
2. Гладченко І. В. Програма розвитку дітей дошкільного віку з розумовою відсталістю «Фізичне виховання та основи здоров'я». Методичні рекомендації. Тернопіль : Мандрівець, 2015. 152 с.
3. Породько М. І. Використання методики Вероніки Шернбор для розвитку психомоторики дітей з аутистичним спектром порушень в інклюзивному просторі. URL: <https://pedagogy.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2015/03/Vykorystannia-metodyky-Veroniky-SHernbor-dlia-rozvytku-psykhomotoryky-ditey-z-autystychnym-spektrum-porushen-v-inkliuzyvnomu-prostori.pdf>
4. Островська К. О., Рибак Ю. В. Реабілітація дітей з аутистичним спектром у центрі денного перебування. Львів : Тріада плюс, 2010. 115 с.
5. Скрипник Т. В., Ковбасюк О. В. Уроки фізичної культури для дітей з аутизмом. URL: https://lib.iitta.gov.ua/6808/1/%D0%A1%D1%82_%D0%A1%D0%BA%D1%80%D0%B8%D0%BF%D0%BD%D0%B8%D0%BA_9.pdf

ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

Kateryna Halatsyn

PhD in Pedagogical Sciences, Associate Professor;

Olha Yaroshenko

*Department of English for Engineering № 2,
National Technical University of Ukraine
«Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute»*

DISCUSSION AS STEPPING-STONE TO STUDYING ENGLISH LANGUAGE BY STUDENTS OF TECHNICAL SPECIALITIES

High professional skills of specialists, the ability to make reasonable and practical decisions are impossible nowadays without knowledge of a foreign language. Therefore, the reforming of modern education requires the search and implementation of effective teaching technologies to form a modern competitive specialist proficient in computer technology and thoroughly versed in English as one of the international languages. The students of technical specialities are not left out, as their foreign language training is combined with their primary speciality, ensuring professional-oriented communicative competence and the perception of language as a sucker for professional needs.

One of the ways to intensify students' cognitive activity is the use of interactive learning technologies, namely, the technology of discussion questions, because it promotes critical thinking, deepens knowledge on the problem under discussion, contributes to a deeper understanding of professional issues [3].

Thus, the main point in the technological process is the goal of learning as ideal anticipation of its results. We are convinced that the diagnostics of the goal will help the teacher choose exactly those content, methods and forms of cognitive activity of students, which will guarantee the achievement of quality results. Diagnostics of the objective consists in clearly identifying the list of the system of competencies that should be formed by future engineers in the process of studying each English language topic; determining the methods for diagnostics of future engineers' development of the predicted system of

English-language competencies. Depending on the objective, the content, methods, and forms of learning are selected.

Interactive learning technologies, which are based on interactivity as cooperation, co-creativity, the prevalence of dialogue between the subjects of the educational process, contribute to students' effective mastery of English-language competencies. Let us dwell on the analysis of the effectiveness of discussion question processing technologies in learning English by technical students.

Technologies of discussion questions processing, as A. Pometun points out, are aimed at developing the future specialists' abilities for critical thinking, formulating their point of view and its justification in the course of the discussion [3]. The discussion is based on the contradiction, reflecting the participants' opposite views on the same problem, forming the students' ability to formulate their thoughts clearly and understandably, build a system of evidence, and teach them to think and argue.

The analysis of the approaches of scholars (O. Pometun, L. Pirozhenko, L. Momar) to the definition of the technology of discussion questions processing allowed to refer to this group the following interactive methods and techniques: press, take a position, brainstorm, change of position, carousel, open/ closed discussions, evaluation discussion, discussion swing. Alongside these methods and techniques, collapsed types of discussion: roundtable, expert group meeting (panel discussion), forum, symposium, parliamentary session, court session, debate [1, p. 27].

Thus, the success and effectiveness of a discussion depend on the correctness of the language, logical presentation of opinions, the variety of grammatical structures used, and the correspondence of the content of the statement to the problematic situation. A successfully conducted discussion in English classes has a great educational and teaching value because it contributes to a deeper understanding of the problem, the ability to defend one's position, and taking into account the opinions and points of view of other students.

References:

1. Hryshkova, R. O. (2015). Methods of teaching English in the professional direction of students of non-philological specialties: Mykolayiv: Vyd-vo ChDU im. Petra Mohyly. (in Ukrainian)
2. Bespartochna, O. I. Poyasok, T. B. (2018). Methodical instructions on seminars and independent work on the discipline «Modern technologies of the educational process» for the preparation of a doctor of philosophy of day and evening forms of

education in all specialties. Kremenchuk: Retrieved from http://www.kdu.edu.ua/new/PHD/MV_STOP_2018.pdf s.40 (in Ukrainian)

3. Pometun, O. I., Pyrozhenko, L. V. (2006). Modern lesson. Interactive learning technologies. Kyiv: A.S.K. (in Ukrainian)

Лященко В.М.

*завідувач Ресурсного центру з підтримки інклюзивної освіти
КВНЗ «Харківська академія неперервної освіти»*

ПІДВИЩЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПЕДАГОГІВ ЗАКЛАДІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ У СФЕРІ РОБОТИ З ДІТЬМИ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ

Інклюзивний заклад освіти забезпечує дітям з особливими освітніми потребами комплексну систему освітніх послуг, зокрема: адаптовані освітні програми та плани, спеціальне фізичне середовище, відповідні методи та форми навчання. Такий заклад використовує існуючі в громаді ресурси, залучає батьків, співпрацює з фахівцями для надання спеціальних послуг відповідно до різних освітніх потреб дітей, створює позитивний клімат у шкільному середовищі.

Проблема організації інклюзивного навчання в закладах освіти пов'язана, у першу чергу, з тим, що заклади орієнтовані на дітей, здатних рухатися в темпі, який передбачений стандартною програмою і типовими методами педагогічної роботи. Водночас досвід практичної роботи з дітьми з особливими освітніми потребами в Харківській області свідчить, що педагогам для навчання таких дітей необхідно мати знання щодо особливостей їх розвитку, володіти предметними, психолого-педагогічними і методичними знаннями, а також знаннями щодо корекційної спрямованості освітнього процесу. Важливо бути неупередженим, справедливим, емоційно врівноваженим, тактовним, щоб негативно не вплинути на розвиток і соціалізацію дитини; здатним до самоаналізу, самокритики, перегляду своїх позицій; налагоджувати з учнями партнерські стосунки; надавати дітям свободу вибору та

прийняття рішень; володіти високим рівнем пізнавальної і внутрішньої мотивації, адекватною самооцінкою тощо.

Головним завданням інклюзивного навчання для педагога є: виявити індивідуальні позитивні особливості в кожній дитині з особливими освітніми потребами, зафіксувати її вміння, намітити найближчу зону розвитку й перспективу вдосконалення набутих навичок і вмінь, якомога більше розширити її функціональні можливості.

Отже, одним із провідних завдань підготовки та підвищення кваліфікації педагогів у системі неперервної післядипломної освіти є формування їхньої професійної компетентності, важливою складовою якої визнається вміння педагога здійснювати освітню та виховну роботу з дітьми з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного закладу освіти.

Активне впровадження інклюзивного навчання вносить у практику закладу дошкільної освіти в умовах Нової української школи багато нових аспектів професійної діяльності педагогів із метою забезпечення сприятливих умов для здобуття освіти дітьми з особливими освітніми потребами. Потребують осмислення та означення ті напрями та форми роботи, що сприяють насамперед комфортному включенню дітей з порушеннями психофізичного розвитку в освітній процес, допомагають створити ситуацію взаємодії. Особлива роль у цьому процесі належить педагогам, їх професійним знанням, умінням формувати необхідні педагогічні компетенції для роботи з дітьми закладів дошкільної освіти.

Мета тез полягає у висвітленні досвіду діяльності Ресурсного центру з підтримки інклюзивної освіти КВНЗ «Харківська академія неперервної освіти» щодо підвищення кваліфікації педагогів закладів дошкільної освіти у сфері роботи з дітьми з особливими освітніми потребами.

Аналіз наукових праць свідчить про те, що різноманітні аспекти підготовки фахівців закладів дошкільної освіти досліджували

Колективом педагогів Ізюмського ЗДО (ясла – садок) № 4 комбінованого типу Ізюмської міської ради Харківської області представлено досвід педагогічної роботи *за темою «Впровадження технології коментованого малювання в роботі з дітьми з особливими потребами»*.

Педагоги закладу обґрунтували та розробили алгоритм упровадження технології коментованого малювання в освітній процес в інклюзивних і спеціальних групах, перспективне планування, конспекти та консультації для педагогів і батьків, провели моніторинг ефективності застосування

технології, її впливу на результати освітньої та корекційно-розвиткової роботи. Було представлено, яким чином ця технологія використовується для формування *комунікативної готовності до навчання в умовах НУШ*, соціалізації, мотивування дитини до висловлювання, моделювання ситуації взаємодії, *готовності до довільного й продуктивного спілкування в контексті навчальної діяльності*.

Таким чином, наприкінці тез можна дійти висновку про те, що активне впровадження інклюзивного навчання вносить у практику закладу дошкільної освіти в умовах Нової української школи багато нових аспектів професійної діяльності педагогів із метою забезпечення сприятливих умов для здобуття освіти дітьми з особливими освітніми потребами.

Проблема організації інклюзивного навчання в закладах освіти пов'язана, у першу чергу, з тим, що заклади орієнтовані на дітей, здатних рухатися в темпі, який передбачений стандартною програмою і типовими методами педагогічної роботи. Водночас досвід практичної роботи з дітьми з особливими освітніми потребами в Харківській області свідчить, що педагогам для навчання таких дітей необхідно мати знання щодо особливостей їх розвитку, володіти предметними, психолого-педагогічними і методичними знаннями, а також знаннями щодо корекційної спрямованості освітнього процесу.

Ресурсний центр з підтримки інклюзивної освіти КВНЗ «Харківська академія неперервної освіти» має значний досвід щодо підвищення кваліфікації педагогів закладів дошкільної освіти у сфері роботи з дітьми з особливими освітніми потребами. Так, колективом педагогів Ізюмського ЗДО (ясла-садок) № 4 комбінованого типу Ізюмської міської ради Харківської області представлено досвід педагогічної роботи за темою «Впровадження технології коментованого малювання в роботі з дітьми з особливими потребами».

Педагоги закладу обґрунтували та розробили алгоритм упровадження технології коментованого малювання в освітній процес в інклюзивних і спеціальних групах, перспективне планування, конспекти та консультації для педагогів і батьків, провели моніторинг ефективності застосування технології, її впливу на результати освітньої та корекційно-розвиткової роботи.

Список використаних джерел:

1. Вронська В. Багатопрофільна команда ДНЗ та її можливості в розвитку вихованців // Нова пед. думка. – 2010. – № 1. – С. 101–105.
2. Врочинська Л. Підготовка студентів до роботи з батьками як складова професійної компетентності майбутнього вихователя дошкільного закладу // Педагогіка і психологія проф. освіти. – 2011. – № 4. – С. 104–112.
3. Гурнік Л. Гуманно-особистісний вимір у сучасному дошкільному навчальному закладі // Нова пед. думка. – 2010. – № 1. – С. 105–108.
4. Зайченко О. Управління дошкільним навчальним закладом у сучасних умовах // Нова пед. думка. – 2010. – № 1. – С. 55–57.
5. Кондратенко С. Навчально-корекційна робота у спеціальних дошкільних закладах для дітей із порушенням зору // Дефектологія. – 2011. – № 2. – С. 16–19.
6. Скалозуб Т.І. Професійно-педагогічна діяльність майбутнього вихователя // Наука і освіта. – 2010. – № 7. – С. 232–235.
7. Чайка В.М. Проблеми змісту підготовки майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів до інноваційної педагогічної діяльності // Наук. зап. Терноп. нац. пед. ун-ту. Сер. Педагогіка. – 2012. – № 2. – С. 33–39.

Медун Т.І.

студентка,

Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія

РОЗВИТОК КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ ПІД ЧАС ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

Значні можливості щодо формування КМ (критичне мислення) у МУПК (майбутні учителі початкових класів) надає педагогічна практика як важлива складова їхньої професійної підготовки. Важливість цього виду професійної підготовки насамперед визначається тим, що МУПК мають можливість безпосередньо задіяти усі знання, уміння, навички із одночасним їхнім удосконаленням. У процесі здійснення педагогічної практики студенти мають можливість з'ясувати, чи відповідає їхнім уявленням практичний досвід, до якого вони готувалися, здійснюючи теоретичну підготовку.

І якщо ми розуміємо КМ як «насамперед, вміння самостійно обирати спосіб вирішення тієї чи іншої ситуації, опираючись на чіткі аргументи та минулий досвід, синтезувати та узагальнювати отриману інформацію, вибираючи найбільш вигідну для себе» [1, с. 126], то саме педагогічна практика дає можливість ефективного розвитку КМ МУПК. Також під час проходження різних видів педагогічної практики, студенти мають можливості засвоювати новий досвід, шукати різні способи вирішення непередбачуваних проблем, сприймати нові ідеї та аналізувати висновки з них.

Із власного досвіду та беручи до уваги спостереження науковців, можемо констатувати, що КМ у МУПК активно формується під час розробки планів-конспектів уроків, оскільки мають потребу і необхідність використовувати досвід вчителів-практиків, їхні методичні розробки, аналізувати власні знання та спостереження під час попередніх етапів педагогічної практики, активно залучають до аналізу та власного використання доступний педагогічний досвід. Саме так у студентів формуються чи удосконалюються уміння критично обробляти інформацію.

Також до їхнього аналізу має долучитися низка іншої інформації, необхідної для вдалого та ефективного проведення уроків: знання особливостей класу та окремих учнів, зміст і складність теми, володіння знаннями із психології та педагогіки, особливості предметів, які викладаються у початкових класах та ін. Обов'язковим елементом проведення уроків під час проходження педагогічної практики методисти вважають також застосування МУПК творчого підходу до подачі матеріалу та його закріплення. У цьому процесі студенти задіюють критичні уміння моделювати та розв'язувати найрізноманітніші професійні та життєві ситуації, використовують проблемні завдання, ігрові та нетрадиційні або й інноваційні технології, методи чи прийоми: підбирають або складають тематичні казки, або оповідання без закінчення тощо. Тобто, саме створення проблемних ситуацій у процесі проведення уроків під час проходження педагогічної практики стає передумовою для розвитку КМ у МУПК, а їх створенню передують постановки перед практикантом складних професійних чи життєвих ситуацій, які потребують детального аналізу, оцінювання і правильного аргументованого вибору.

У процесі розв'язання таких ситуацій вибору формуються основні риси КМ: «нестандартний, нешаблонний підхід при відсутності готового взірця розв'язку» [2, с. 643]. І зустрітися із таким ситуаціями, що сприяють розвитку перерахованих якостей МУПК під час проходження педагогічної практики мають можливість досить часто: під час розробки

елементів нестандартних чи ігрових ситуацій, нетрадиційних запитань та шляхів розвитку проблемних завдань.

Формуванню КМ у студентів-практикантів сприяє також потреба активно і критично використати узагальнені знання із педагогіки, психології та низки фахових методик під час укладання діагностичних тестів, що також пов'язується із необхідністю активізації навичок логічного мислення: умінь аналізувати, узагальнювати, виокремлювати найсуттєвіше, приймати різні точки зору тощо.

Також варто зауважити, що розробка та презентація авторських планів-конспектів проведення уроків і виховних заходів сприяє розвитку однієї із провідних якостей КМ у МУПК – постановці проблеми та знаходження шляхів її вирішення. Для студентів-практикантів досить часто визначення самої теми уроку чи заходу, визначення його мети і завдань уже є значною проблемою, шляхом до розв'язання якої для студента відбувається в процесі складання плану конспекту уроку чи виховного заняття. Як зауважують дослідники, «Знать, творчості, критичного мислення вимагає пошук методів і прийомів актуалізації рефлексивних прошарків свідомості учнів. Це уважний розгляд думок, їхніх підстав, а також висновків, що з цих думок випливають» [2, с. 643].

На цьому етапі дієвою підмогою для практикантів визначають перегляд та аналіз їхніх відеоуроків із детальним обговоренням. До цього виду аналізу доцільно залучати усіх студентів групи чи підгрупи, серед яких виділяються експерти, тобто ті, хто розпочинає аналіз. Методисти зауважують, що студенти-експерти «почергово (щоб всі мали змогу вправлятися) критично аналізують проведення уроку, визначаючи методичні плюси й мінуси, що сприяє розвитку не лише критичного мислення студентів, а й їх методичному зростанню» [2, с. 643].

Такому виду роботи мають передувати аналогічні прийоми, засвоєнні під час практичних чи семінарських заняттях у ЗВО на заняттях із педагогіки та фахових методик, де МУПК набувають умінь формування структурно-логічних схем для вивчення окремих тем чи розділів, навчаються здійснювати методичний аналіз планів окремих уроків, критично підбирають методи і прийоми роботи на кожному конкретному уроці, аналізують можливості підручників для виконання мети уроку.

Саме під час підготовки пробних уроків та їх аналізу під час педагогічної практики студенти мають можливість повправлятися у використанні методів та прийомів критичного мислення при відвідуванні та аналізі майстер-класів, ділових ігор та пробних уроків.

У цілому, саме розробка уроків до педагогічної практики на думку науковців, «є лабораторією справжньої співтворчості викладача-методиста і студентів, розвитку їх критичного мислення» [2, с. 643].

Оскільки КМ найбільш ефективно формується у процесі систематичного створення для студентів-майбутніх учителів початкової школи ситуації вибору, яка розглядається фахівцями як такий метод навчання, що наділений можливостями забезпечувати «діалог у процесі розв'язання ситуації вибору: студенти постійно обґрунтовують свій вибір серед багатьох запропонованих варіантів» [2, с. 643].

Психологи пов'язують розвиток КМ у МУПК із стійким прагненням до творчого пошуку, бажанням аналізувати і вибирати найбільш цікаве і корисне у чужому педагогічному досвіді, із глибоко вкоріненою жагою до знань. І тут на допомогу приходять ще один напрямок роботи під час педагогічної практики – спостереження уроків з однієї і тієї ж теми в різних класах і у різних вчителів, оскільки так створюються можливості для глибокого їх аналізу та спроби розробити свій унікальний урок з визначеної теми. При організації такого виду роботи із формування КМ, також значною є роль викладача-методиста: навчити студентів фіксувати значущі моменти інтелектуального пошуку, розвивати вміння розв'язувати складні методичні завдання, давати оцінку вмінням однокласників чи вчителів-практиків вмінням використовувати різні освітні технології, виробляти орієнтири пошуку, передбачення наступних кроків тощо.

Отже усе вище сказане сприяє формулюванню висновку про те, що розвиток КМ у МУПК у процесі проходження різних видів педагогічної практики має характер довготривалий та послідовний, ґрунтується на принципі диференціації, що передбачає використання на цій практичній стадії освітнього процесу відповідних форм і методів навчання, які відповідають основним його цілям.

Список використаних джерел:

1. Орлова А.М. Раціональні обчислення як одна з форм прояву критичного мислення. *Методичний пошук. Розвиток критичного мислення учнів на уроках математики*. Студентський науковий методичний збірник. Випуск 8. Вінниця, 2018. С.125–128.
2. Саєнко Ю.О. Впровадження технології критичного мислення під час вивчення навчальної дисципліни «Організація екологічного виховання в початковій школі» у майбутніх вчителів початкових класів. *Молодий вчений*. 2018. № 2(54). С. 640–644.

ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА УПРАВЛІННЯ ОСВІТОЮ

Махневич Д.С.

студент другого (магістерського) рівня,

Науковий керівник: Новіцька І.В.

кандидат педагогічних наук, доцент,

Житомирський державний університет імені Івана Франка

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ КЕРІВНИКІВ ЗАКЛАДІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ ДО УПРАВЛІНСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

В умовах прогресивних змін у суспільстві, докорінно змінюється значущість освіти, розширюється уявлення про зміст та роль управлінської діяльності керівника загальноосвітнього навчального закладу. Також актуальності набуває проблема професійної (управлінської) компетентності, зі специфікою якої ми можемо ознайомитися в науково-педагогічних дослідженнях і нормативних вимогах до особистості керівника загальноосвітнього навчального закладу та його управлінської діяльності як управлінця-професіонала.

Ми спостерігаємо за трансформацією сучасної освіти: освітня система поступово відходить від ієрархічної структури; з метою удосконалення здійснюється активна взаємодія навчальних закладів, об'єднання шкіл в межах інноваційних мереж. А це свідчить про те, що висуваються нові вимоги до професійних і особистісних якостей майбутнього керівника загальноосвітнього навчального закладу, його готовності бути формальним та неформальним лідером очолюваного ним колективу.

Об'єктом мого дослідження – є формування професійних компетенцій майбутніх керівників загальноосвітніх навчальних закладах.

Мета дослідження полягає в пошуку, теоретичному обґрунтуванні та розробці методичних порад щодо формування базових професійних компетенцій майбутніх керівників загальноосвітніх навчальних закладів.

Центральною фігурою управління загальноосвітнім навчальним закладом є керівник з його правом приймати те чи інше управлінське рішення.

Як відомо, сутність роботи керівника полягає в перетворенні зовнішнього завдання навчального закладу у внутрішню мету, а потім перетворення цієї мети в зовнішні завдання для співробітників навчального закладу. Конкурентоспроможність закладу на ринку освітніх послуг та забезпечення якості освіти залежить саме від керівника та його професійної компетентності.

Аналіз теорій управління з метою визначення ролі і місця, що відводяться в них управлінню кар'єрою керівника, показує, що достатньо це питання розроблене в галузях економіки, менеджменту, соціології, психології, в літературі з управління персоналом [1]. На сьогодні, недостатньо вивчена проблема управлінсько-педагогічної підготовки у вітчизняному педагогічному досвіді. Тому особливе значення для дослідження мають праці В. Беспалько, Ю. Бабанського, С. Батишева, Б. Гершунського, П. Гальперіна, Ю. Петрова та ін., в яких розкриваються різні аспекти професійної підготовки фахівців [5]. Аналіз праць дослідників з проблеми компетентності, дозволяє нам розглядати компетенцію як якість особистості, її установки, професійні, педагогічні й психологічні знання і уміння. Поняття компетенція (від лат. *Competentia*) – це відповідність та спільне досягнення, сукупність повноважень (прав, обов'язків) керівника, що визначені не тільки нормами права, а й нормами моралі [2].

ВНЗ, що готують майбутніх фахівців керівного профілю, часто зіштовхуються з проблемами, які тісно пов'язані з інтеграційними перетвореннями в освітній галузі України, а також із Болонським процесом, що висуває ряд вимог стосовно якісної підготовки майбутніх керівників ЗЗСО. Для системи освіти особливого значення набуває проблема професійного становлення менеджерів навчальних закладів. Нові запити суспільства вимагають наукового аналізу особистісних і професійних якостей керівника навчального закладу, мотивів управлінської діяльності тощо.

Пріоритетним завданням сучасної системи освіти – є підготовка кваліфікованого та конкурентоспроможного фахівця, який не лише володіє певним рівнем знань, умінь і навичок, але й може практично застосувати їх для успішного досягнення поставленої мети. За таких умов якісна професійна освіта має забезпечувати формування сукупності інтегрованих знань, умінь та якостей особистості – професійну компетентність фахівця. Тому актуальною є проблема формування професійної компетентності майбутніх фахівців, зокрема менеджерів освіти [4].

Сучасний керівник – це людина, яка постійно працює над собою, над своїми професійними і особистісними якостями. Керівнику освітнього закладу необхідно формувати та розвивати: уміння ставити цілі, конкретизувати їх у вигляді завдань, проектувати і планувати роботу освітнього закладу, організовувати педагогічний процес, діагностувати, аналізувати, здійснювати моніторинг освітнього та виховного процесу і ухвалювати управлінські рішення на основі даних моніторингу.

Таблиця

Особливості формування управлінських професійних компетенцій у майбутніх керівників закладів освіти

Групи якостей	Якості керівника
Психологічні	Прагнення до лідерства, здатність до керівництва; вольові якості; готовність до розумного ризику; прагнення до успіху; здатність до домінування в екстремальних умовах;
Інтелектуальні	Прагнення до постійного самовдосконалення; схильність до сприйняття нових ідей і досягнень, здатність відрізнити їх від ілюзорних; панорамність мислення і професійна предметність;
Професійні	Уміння ефективно використовувати кращі досягнення науково-технічного прогресу; уміння справедливо критикувати; здатність знаходити проблеми і рішення в тих умовах, коли альтернативні варіанти дій, інформація і цілі нечіткі або сумнівні; уміння ефективно і раціонально розподіляти завдання і виділяти на них оптимальний час;
Соціальні	Схильність керуватися принципами соціальної справедливості; мистецтво попереджати і розв'язувати конфлікти, виступати в ролі посередника; тактовність і ввічливість, переважання демократичності в стосунках з людьми; уміння брати на себе відповідальність; уміння заохочувати персонал до відвертості і групових дискусій.

Таким чином, практичний аспект підготовки керівника освітнього закладу включає формування особистісно-професійних якостей, умінь і навичок реалізації методологічних, теоретичних і методичних знань.

Отже, характеристика готовності керівника ЗЗСО до управління спрямована, насамперед, на оновлення, поповнення і поглиблення наявних знань, фіксує необхідні спеціалістові знання, уміння, якості, обов'язки, розкриває взаємозв'язки, співвідносячи посадові обов'язки з конкретними знаннями, уміннями. Таким чином, специфіка формування готовності керівника освітнього закладу до виконання професійних

обов'язків полягає в тому, що вона здійснюється відповідно до особливостей управлінської діяльності [3].

Усе вищесказане дозволяє нам зробити наступні висновки: удосконалення змісту навчання у ВНЗ на спеціальності «Управління навчальними закладами» та наступного підвищення кваліфікації є важливими умовами подальшого покращення роботи при підготовці майбутніх керівників ЗЗСО. Процес навчання не має зводитись в основному до запам'ятовування фактів, визначень, правил, понять, тобто до тренувань механічної пам'яті. Формування управлінської компетентності має бути спрямованим на всебічний розвиток особистості, її психологічних, соціальних, інтелектуальних та професійних якостей.

Список використаних джерел:

1. Васильченко Л.В. Управлінська культура і компетентність керівника. *Б-ка журн. «Управління школою»*. Вип. 3. Харків : Вид. група «Основа», 2007. С. 176.
2. Вдовиченко Р.П. Управлінська компетентність директора школи. Харків : Вид. група «Основа», 2007. С. 112.
3. Волобуєва Т.Б. Самоосвітня діяльність керівника. Харків : Основа, 2005. С. 96.
4. Григора В.В., Касьянова О.М., Мармаза О.І. Управління навчальним закладом. Харків : Основа, 2003. С. 258.
5. Даниленко Л.І. Підготовка керівника середнього закладу освіти : навч. посібник. Київ : Міленіум, 2004. С. 272.

ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА ВИХОВАННЯ

Макарова А.А.

студент,

Науковий керівник: Дорощева О.М.

кандидат філологічних наук, доцент,

Хмельницький національний університет

ПРОФЕСІЙНІ ОСОБИСТІСНІ ЯКОСТІ ПЕДАГОГА ЯК БАЗОВА УМОВА НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ

Актуальність: одним з найважливіших питань педагогіки на сьогодні є необхідність розвитку професійних особистісних якостей педагога, адже це є незамінним фактором успішного та ефективного здійснення процесу навчання. За останні роки суттєво зросли вимоги суспільства до особистості вчителя. Спостерігаються зміни критеріїв професійної компетентності. Для сучасного вчителя не достатньо володіти знаннями, уміннями і навичками профільного предмету. Крім цього, потрібно мати багату внутрішню культуру.

Об'єкт: професійні особистісні якості педагога.

Предмет: властивості та особливості професійних особистісних якостей педагога.

Мета: охарактеризувати професійні особистісні якості педагога.

Сучасне суспільство потребує всебічно розвинених, соціально активних особистостей, які мають основну наукову освіту та професійні особистісні якості. Високий рівень духовної культури викладача є основою формування гуманістичної спрямованості, яка передбачає зосередження на інтересах учнів, що дуже важливо для максимального розвитку здібностей, необхідних для подальшої професійної діяльності. Як зазначено у праці Гнезділова професійні характеристики викладача як суб'єкта педагогічної діяльності, виявляються в їх сукупності, оскільки викладач як особистість, як активно діючий суб'єкт педагогічної взаємодії – це цілісна складна система [1]. Усі особистісні якості педагога однаково важливі і тісно пов'язані. До них можна віднести емпатію. Емпатія – це

здатність людини розуміти почуття, потреби інших, тобто чуттєве сприйняття подій, зв'язок, відчуття стану іншої особи чи групи. Педагог має співпереживати, розуміти внутрішній світ людей, їх почуття, прагнути допомогти і ніколи не бути байдужим. Той, хто не любить і не поважає дітей, учнів, не може досягти успіху в педагогічній праці, бо тільки щира любов і глибока повага педагога до вихованців породжують відповідну любов і повагу до нього, до його ідей, поглядів, переконань, знань.

Також необхідна професійна пильність та педагогічна інтуїція. Важливо звертати увагу на психофізичні властивості, а саме: тип темпераменту, емоційна збудливість. Потрібно сприймати і розуміти іншу людину, її психологічний стан за зовнішніми ознаками. Це допоможе запобігати можливих конфліктів та непорозумінь в колективі.

Необхідною рисою для педагога є креативність. Креативність – це творча, новаторська діяльність, якою окреслюються творчі здібності індивіда, що характеризуються здатністю до продукування принципово нових ідей і що входять в структуру обдарованості як незалежний фактор. Тобто креативністю можна назвати здатність до творчості, генерування нових ідей. Педагог повинен уникати традиційних схем. Він має бути новатором, створювати нове та унікальне, постійно розвиватися не тільки як науковець, а й як особистість. Завдяки креативності можна оперативно розв'язувати проблемні ситуації.

Наступною особистісною якістю є комунікативність. Комунікативністю можна назвати сукупність істотних, відносно стійких властивостей особистості, що сприяють успішному прийому, розумінню, засвоєнню, використанню та передаванню інформації. Компонентами професійно-педагогічної комунікативності вчителя є: стійка потреба в систематичній різноманітній комунікації з дітьми в найрізноманітніших сферах; взаємодія загальнолюдських і професійних елементів комунікативності; емоційне задоволення на всіх етапах процесу комунікації; прагнення до набуття комунікативних навичок і вмінь. Здатність легко налагоджувати контакти, викликати позитивні емоції у співрозмовника й відчувати задоволення від спілкування – необхідні педагогу для якісного здійснення навчального процесу.

Розглядаючи професійно важливі якості педагога можна виділити більше п'ятдесяти особистісних властивостей учителя (як професійних якостей, так і власне особистісних характеристик). До них вона відноситься: вихованість, витримка й самовладання, гнучкість поведінки,

гуманність, дисциплінованість, доброта, сумлінність, доброзичливість, любов до дітей, відповідальність, чуйність, політична свідомість, порядність, принциповість, справедливість. Прагнення до самовдосконалення тощо [2]. Саме ці професійні особистісні якості належать ідеальному сучасному педагогу, на якого варто бути схожим.

Підсумовуючи, можна відзначити, що знання професійно значущих особистісних якостей педагога сприяють прагненню кожного педагога до вдосконалення цих якостей, що в результаті призводить до якісних змін навчально-виховного процесу. Характерними якостями сучасного педагога є емпатія, цілеспрямованість, відповідальність, професійна пильність, сумлінність, креативність, активність, здатність до саморегуляції, комунікативність, володіння сформованою педагогічною свідомістю, певними психологічними властивостями, що дозволяють здійснювати діяльність з високою ефективністю та в рамках встановлених норм. Також важливим елементом є професійна компетентність, що визначає якість викладача.

Список використаних джерел:

1. Гнезділова К. Формування особистісних якостей майбутнього фахівця / К. Гнезділова // Вища школа України в умовах глобалізації та інтеграції : зб. матер. Всеукр. наук.-прак. конф. (27-28 березня). – Черкаси: Вид-во ЧНУ, 2008. – С. 150–152.
2. Слостенин В. Педагогіка і психологія: [навч. посіб.] / В. Слостенина, В. Каширин. – М.: Видав. центр «Академія», 2004. – 480 с.
3. Мешко Г. Вступ до педагогічної професії: [навч. посіб.] / Г. Мешко. – Київ : Академвидав, 2010. – 200 с.

ДОШКІЛЬНА ПЕДАГОГІКА

Бабанюк Т.В.

магістрантка II курсу,

*Науковий керівник: **Войналович О.О.***

кандидат педагогічних наук, доцент,

Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова

ГОТОВНІСТЬ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ДО НАВЧАННЯ В ШКОЛІ

Проблема готовності дітей до навчання в школі вивчалась і вивчається у педагогіці та психології в різних аспектах. В літературі виділяють різні види готовності: інтелектуальна, особистісна, вольова, емоційна, фізична тощо.

В останнє двадцятиліття Україну спіткало проведення реформаційних процесів, які звичайно ж змінили та змінюють особливості освітнього простору. Усі зміни принесені на хвилі реформаційних процесів, наприклад, запровадження Нової української школи призводять до зниження віку дітей, які починають навчання у школі. На сьогодні, Закон України «Про освіту» визначає, що початкова освіта здобувається, як правило, з шести років [3, ст. 12]. Тобто, можна відзначити, що законодавство визначає оптимальним віком для зарахування дітей до школи шість років, проте не вказує на загальнообов'язковість даної норми, тим самим розширюючи даний вік. Якщо 20 років тому дитина шестирічного віку в першому класі була рідше винятком з правил, то наразі майже 70% усіх першокласників – це саме діти 6-ти річного віку. На сьогодні ситуація складається так, що деякі діти, вступивши до школи, важко адаптуються до шкільних умов, маючи при цьому високий інтелектуальний розвиток. Варто звернути увагу на те, що готовність дитини до навчання в школі не обмежується наявністю окремих знань та умінь, адже у дітей в дошкільному віці формуються не тільки базові академічні знання, а й інтенсивно протікає особистісний розвиток, в результаті чого у дитини формується стійке ставлення як до навчання в школі, так і до самої себе. В базовому компоненті дошкільної освіти в Україні, що є Державним стандартом дошкільної освіти, визначено обов'язкові компетентності та результати освіти дитини дошкільного віку

(6 (7) років) та прописано, що компетентність відображає систему взаємопов'язаних компонентів фізичного, психічного, соціального, духовного розвитку особистості дитини яких вона має досягнути [1].

Готовності до шкільного навчання сприяють ряд факторів: індивідуально-фізіологічні особливості дитини, позитивне ставлення до навчання, адекватна самооцінка, правильно організований навчально-виховний процес, наявність психопрофілактичних заходів в школі тощо.

Загалом, готовність дошкільника до навчання у школі визначається умовно за двома провідними напрямками: психологічна та фізична готовність [4; 5]. Психологічна має два спрямування – особистісну та інтелектуальну (розумову) готовність. Особистісна готовність до навчання – це комплекс морально-психологічних особливостей, в якому мотиваційна сторона є основою. Мотиваційна готовність – це насамперед, прагнення до нової для дитини діяльності – навчання, припускає розвиток навчальної мотивації (бажання ходити до школи, здобувати нові знання, бажання знайти нову соціальну позицію – позицію школяра, що має коло прав і обов'язків). Вона позначається на вольовій і розумовій діяльності. Компонентом особистісної готовності дитини до школи є також певний рівень її комунікативного розвитку, який виявляється в потребі та умінні взаємодіяти з однолітками та дорослими, у колективі. Наступним компонентом, особистісної готовності дошкільника до навчання є вольова готовність, що передбачає довільність поведінки (підпорядкування дитиною своїх дій, вчинків загальноприйнятим нормам), і психічних процесів (сприймання, уваги, пам'яті, уяви), певний рівень саморегуляції навчальної діяльності та розвитку морально-вольових рис. До складу особистісної готовності входять і поняття емоційно-моральної готовності. Емоційна готовність – це рівень психічного розвитку дитини, за допомогою засобів якої виникають пізнавальна активність і пізнавальна мотивація, потреба в спілкуванні з дорослими і однолітками. Це рівень психічного розвитку у дитини таких якостей, завдяки яким вона вільно спілкується з дорослими і однолітками, управляє своєю поведінкою в цілому.

Фізична готовність – це результат фізичної підготовки, досягнутий при виконанні певних дій, необхідних для освоєння або виконання людиною певної діяльності. Оптимальна фізична підготовленість називається фізичною готовністю [2].

Завдання вихователя полягає у досягненні в дитини до вступу в школу такого рівня всіх складових самосвідомості (уявлення про самого себе, ставлення до себе, самооцінка тощо), який би забезпечив її готовність до навчання у школі.

Необхідність визначення готовності дітей до шкільного навчання на самому початку навчання, а ще краще – до вступу в школу, зумовлена тим, що у дітей, не готових до систематичного навчання, важче та довше проходить період адаптації, у них набагато частіше зустрічаються труднощі в навчанні, і саме у таких дітей в більшості випадків помічено порушення стану здоров'я.

Отже, говорячи про готовність дитини до шкільного навчання («шкільну зрілість») розуміють такий рівень морфологічного, функціонального і психічного розвитку дитини, при якому вимоги систематичного навчання не призводять до порушення її здоров'я.

В останні роки відзначається тенденція до модернізації системи дошкільної освіти, створюються авторські додаткові психолого-педагогічні програми, з'являються нові форми навчання і виховання. Це говорить про те, що поява нових методів в системі дошкільної освіти та виховання має спиратися на останні досягнення психологічної науки і педагогічної практики у вивченні психологічних особливостей дітей в період підготовки до школи.

Саме тому істотно-важливою є готовність дитини до школи, яка дозволяє дитині якнайлегше пережити всю новизну її нового життя та у найкоротший спосіб адаптуватися до нього, без усіляких стресових та проблемних моментів. Зважаючи на той факт, що вік дітей, які починають навчання у школі знизився, тема готовності дитини до школи набуває ще більшої актуальності, адже позитивні досягнення у психічному та особистісному розвитку є передумовою для подальшого гармонійного розвитку дитини та переходу її на наступний рівень освіти.

Список використаних джерел:

1. Базовий компонент дошкільної освіти в Україні, затверджений наказом Міністерства освіти і науки України від 12.01.2021 р. за № 33 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2021/12.01/Pro_novu_redaktsiyu%20Bazovoho%20komponenta%20doshkilnoyi%20osvity.pdf
2. Готовность к школе / Под ред. И.В. Дубровинкой. – М., 1995.
3. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. Голос України. 2017. 27 верес. (№ 178-179). С. 10–22.
4. Проблеми освіти: наук.-метод. зб. / Колектив авторів. – К.: ІЗМН, 1996. – Вип. 6. – 176 с.
5. Савчин М.В., Василенко Л.П. Вікова психологія: навч. посіб. – К.: Академ-видав, 2006. – 360 с.

Величко Н.О.

магістрантка,

Науковий керівник: Войналович О.О.

кандидат педагогічних наук, доцент,

Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова

ПОНЯТТЯ ТА ЗНАЧЕННЯ ПРИХИЛЬНОСТІ У КОНТЕКСТІ АДАПТАЦІЇ ДИТИНИ РАНЬОГО ВІКУ ДО УМОВ ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Мотивуючи актуальність обраної теми дослідження слід зазначити, що початок відвідування дитиною раннього віку закладу дошкільної освіти (далі – ЗДО) є не лише важливим досвідом соціальної комунікації, який впливає на подальше життя цієї особи, а водночас стресовим періодом як для самої дитини, так і для її батьків. Унаслідок чого після початку відвідування ЗДО у дітей часто спостерігається зміна поведінки та підвищується рівень гормону стресу кортизолу, що має негативні наслідки як для психологічного, так і для фізичного здоров'я дитини.

Крім того, важкий та довготривалий період адаптації дитини до умов ЗДО спричиняє гальмування когнітивного розвитку дитини [4, с. 737–756], оскільки психічна та фізична енергія дитини спрямовується не на дослідження оточуючого світу, а на подолання страху, тривоги, фрустрації.

Серед основних чинників адаптації дитини раннього віку до умов ЗДО можна виділити наступні: 1) стан здоров'я і рівень розвитку самостійності дитини; 2) вік, в якому дитина починає відвідувати ЗДО; 3) ступінь сформованості комунікативної компетентності дитини; 4) однорідність етичних та інших соціальних вимог до дитини в сім'ї та ЗДО; 5) наявність прихильності до матері або іншого дорослого [3, с. 10–13].

Ураховуючи наведене пропонуємо розглянути один із зазначених чинників адаптації дитини до умов ЗДО, а саме – прихильність.

Загалом під прихильністю розуміються стосунки між людьми, що характеризуються прагненням цих осіб до набуття і збереження близькості між собою будь-якого виду: фізичної, поведінкової, емоційної та психологічної.

Прагнення прихильності – одне з базових та найсильніших людських прагнень, що має біологічне походження. Так, у дикій природі даний феномен має схожі риси з інстинктом імпринтингу у новонароджених

каченят. Вилупившись з яйця, каченя, завдяки такому інстинкту, миттєво запам'ятовує образ матері-качки, унаслідок чого воно буде слідувати за матір'ю-качкою всюди, формувати власні навички на її прикладі й слухатися її вказівок, допоки не дозріє і не стане самостійним [2, с. 27].

Досліджуючи відносини прихильності людей, англійський психотерапевт *Джон Боулбі* у своїх працях стверджував, що прихильність, яка розвивається між немовлям і його матір'ю, є основою міжособистісних стосунків дитини у подальшому житті [1, с. 156].

Тобто дитині, яка має досвід приймаючих, люблячих, безпечних відносин у родині, що є осердям прихильності, легше побудувати довірливі стосунки з іншими людьми, зокрема під час свого перебування у ЗДО – вихователями, тренерами, тьюторами.

Серед факторів, що допомагають дітям раннього віку сформувати прихильність у відносинах зі своїми вихователями, важливу роль має якість цих відносин. А саме: 1) чуйність вихователя до актуальних потреб дитини; 2) доступність вихователя для індивідуальної взаємодії з дитиною; 3) емоційна стабільність вихователя протягом дня; 4) передбачність та прогнозованість подій у ЗДО протягом дня; 5) залученість членів родини у «життя» ЗДО.

Сукупність зазначених факторів сприяє поступовому формуванню у дітей, які відвідують ЗДО, вторинної прихильності до своїх вихователів, існування якої компенсуватиме тимчасову відсутність об'єктів первинної прихильності дитини (матері або особи, яка її заміщує).

Розмірковуючи над тим, як допомогти дитині сформувати прихильність у відносинах з вихователями ЗДО, слід пам'ятати про те, що цей процес має бути спланованим, організованим та контрольованим. Дитина власними силами не зможе сформувати прихильність до вихователів ЗДО без активної участі в цьому процесі об'єктів її первинної прихильності. Тобто батьки та вихователі ЗДО своїми *активними спільними* зусиллями мають створити підґрунтя для цього, передусім забезпечити безпечні, передбачні та комфортні умови перебування дитини у ЗДО. Такі умови мають задовольняти прагнення дитини до контакту й близькості та давати можливість проживати і висловлювати свої емоції без осуду та знецінення.

Підсумовуючи, слід зазначити, що створення передумов для формування прихильності у відносинах з вихователями ЗДО є, на нашу думку, є одним з основних чинників адаптації дитини раннього віку до умов ЗДО. Існування подібної прихильності сприяє розвитку соціально-

емоційної компетентності дитини, допомагає встановленню позитивних стосунків з однолітками та розвивають у дитини пізнавальну активність.

Список використаних джерел:

1. Боулби Д. Привязанность / Джон Боулби ; общ. ред. и вступ. ст. Г. В. Бурменской; пер. с англ. Н. Г. Григорьевой, Г. В. Бурменской. Москва : Гардарики, 2003. 447 с.
2. Габор Мате, Гордон Ньюфелд. Тримайтеся за своїх дітей. Чому батьки повинні бути важливішими за однолітків. – Видавництво Смаковський Д. М., 2020. – 368 с.
3. Куркіна І. Хочу йду, а не хочу... також іду. Адаптація до дитячого садка, або Мистецтво зустрічі бажаних чи небажаних гостей / І. Куркіна // Дошкілля. – 2007. – № 3. – С. 10–13.
4. Deborah Lowe Vandell, Jay Belsky, Margaret Burchinal, Laurence Steinberg, Nathan Vandergrift, Do Effects of Early Child Care Extend to Age 15 Years? Early Child Care Research Network, May 2010. – P. 737–756.

Войналович А.В.

студентка,

Науковий керівник: Топалова М.Б.

асистент,

Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова

КООРДИНАЦІЯ ДІЯЛЬНОСТІ ЗАКЛАДІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ І ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ГОТОВНОСТІ ДІТЕЙ ДО НАВЧАННЯ

Модернізація сучасної системи освіти передбачає розробку єдиної освітньої стратегії для усіх її ланок. У Законі «Про освіту» підкреслюється значущість наступності ступенів освіти для гармонійного розвитку особистості. Проблема наступності в навчанні та вихованні дітей дошкільного віку є однією з актуальних у педагогічній теорії і практичній діяльності сучасної неперервної освіти.

Координація навчальної діяльності – це взаємозв’язок та узгодженість змісту, ступенів і етапів навчального процесу, методів, прийомів, форм його організації, за яких знання, уміння й навички формуються у певному порядку: коли наступний елемент навчального матеріалу, взаємопов’язуючись з попереднім, опираючись на нього, готує до засвоєння нового.

Координація дошкільного виховання та початкового навчання реалізується в процесі спеціально організованої діяльності адміністрації, педагогів ЗДО, учителів початкових класів щодо створення умов для ефективного й безболісного переходу дітей до початкової школи. Щоб зробити перехід дітей до школи більш м’яким, дати їм можливість швидше адаптуватися до нових умов, учителі повинні знайомитися з формами, методами роботи в дошкільних установах. А ознайомлення самих дошкільнят зі школою, навчальним та громадським життям школярів дає можливість розвинути в них інтерес до школи, бажання вчитися. Підвищення показників рівня психологічної готовності до школи, а також успішна адаптація до навчання можливі завдяки взаємопереходу провідних видів діяльності дітей старшого дошкільного та молодшого шкільного віку. Проблема готовності старших дошкільників до навчальної діяльності можна трактувати як проблему зміни провідних видів діяльності дітей.

Актуальність вивчення Проблема наступності ЗДО та школи висвітлюється в роботах К. Ушинського, С. Русової, Я. Коменського. Успішна адаптація дитини до шкільного життя є предметом дослідження багатьох авторів, психологів та педагогів. Дослідженням сутності адаптованості чи дезадаптованості, їх причинами та особливостями прояву займалися І. Дубровіна, В. Каган, Р. Овчарова, А. Фурман. Взаємозв’язок психологічної готовності дитини до школи та особливостей її адаптації до навчання вивчали Н. Гуткіна, В. Давидов, Л. Божович та інші. Проблема емоційного розвитку дітей дошкільного віку вивчали В. Мухіна, О. Кульчицька, О. Кононко. Вирішенню важливих питань підготовки дітей дошкільного віку до навчально-пізнавальної діяльності у ЗНЗ (загальноосвітньому навчальному закладі) сприяють положення сучасних вітчизняних психолого-педагогічних досліджень, проведених Л. Артемовою, А. Богуш, Н. Бібік, М. Вашуленком, Н. Кудикіною, С. Ладивір, Т. Люріною, О. Проскурою та ін. Незважаючи на посилений інтерес з боку науковців, проблема координації діяльності ЗДО та початкової школи в забезпеченні

психологічної готовності дітей до навчання у школі досі потребує ґрунтовного дослідження. Мета роботи полягає у дослідженні проблеми координації діяльності ЗДО та початкової школи в забезпеченні психологічної готовності дітей до навчання у школі.

Реалізація поставленої мети передбачає розв'язання таких завдань:

1) аналіз наукових досліджень з досліджуваної проблеми, розкриття змісту поняття психологічної готовності дітей до шкільного навчання;

2) характеристика умов забезпечення наступності в роботі дошкільного виховного закладу і школи, опис моделі управління наступності в роботі ЗДО та початкової школи;

3) розробка авторської програми партнерської взаємодії закладів дошкільної освіти і початкової школи;

4) розробка методичних рекомендацій щодо забезпечення психологічної готовності дітей до навчання у школі.

Висновки. Готовність до навчання в школі означає адекватність дитини, її здатність жити і розвиватися в соціальному оточенні, мати відповідні навички комунікації, вербальну активність, відстоювання власної позиції, толерантність тощо. До соціальної зрілості відноситься потреба дитини в спілкуванні з однолітками і уміння підпорядковувати свою поведінку законам дитячих груп, а також здатність виконувати роль учня в ситуації шкільного навчання.

Особлива увага в НУШ приділяється вихованню дітей на цінностях, які стануть базою для щасливого особистого життя та успішної взаємодії із суспільством, зокрема:

– морально-етичні – гідність, чесність, справедливість, турбота, повага до життя, повага до себе та інших людей;

– соціально-політичні – свобода, демократія, культурне різноманіття, повага до рідної мови, патріотизм, шанобливе ставлення до довкілля, повага до закону, відповідальність.

Готовність дошкільника до навчання у школі визначається умовно за двома провідними напрямками: психологічна та фізична готовність. Психологічна має два спрямування – особистісну та інтелектуальну (розумову) готовність.

Психологічна готовність до шкільного навчання (ПГ) – певний стан психічного розвитку особистості дитини у перехідний період від дошкільця до шкільного віку, який зумовлює формування в неї здатності брати участь у шкільному навчанні.

Реалізація педагогічно-організаційного аспекту принципу наступності у роботі дитячого садка і школи потребує забезпечення єдиного рівня підготовки дітей, які йдуть до школи, а також удосконалення зв'язків у змісті навчання дошкільників і першокласників.

Список використаних джерел:

1. Андрієвський Б. М. Проблеми готовності шестирічних дітей до навчання в школі / Б. М. Андрієвський // Педагогічний альманах: [збірник наукових праць]. – Херсон : РІПО, 2010. – Випуск 5. – С. 6–9.
2. Архипова І. А. Підготовка дитини до школи. Книга для батьків майбутнього першокласника. – Скатеринбург: Факторія, 2006. – 224 с.
3. Базовий компонент дошкільної освіти в Україні // Дошк. виховання. – 2012. – № 7.
4. Бех І. Д. Справедливість – несправедливість у міжособистісних взаєминах / Іван Дмитрович Бех // Педагогіка і психологія. – 2006. – № 1. – С. 5–14.
5. Богуш А. Діти і соціум: особливості соціалізації дітей дошкільного та молодшого шкільного віку / А. Богуш., Л. Варяниця, Н. Гавриш; Науково-дослідний центр з проблем соціальної педагогіки та соціальної роботи АПН України, Луганський над. пед. Університет ім. Т. Шевченка. – Луганськ: Альма-матер, 2006. – 808 с.

Глинюк В.В.

студентка,

Науковий керівник: Сторож О.В.

кандидат психологічних наук, доцент,

Рівненський державний гуманітарний університет

ОСОБЛИВОСТІ РОЛІ ТВОРЧОСТІ У РОЗВИТКУ ПІЗНАВАЛЬНИХ ПРОЦЕСІВ ДОШКІЛЬНИКІВ

Розвиток творчої особистості дошкільника є одним із пріоритетних завдань дошкільного навчального закладу. Тому навчально-виховний процес має бути спрямований на стимулювання творчості та формування творчої активності дитини, що можливо в результаті певних умов. Однією з таких умов є організація розвивального середовища, тобто набору просторів, відкритих для діяльності особистості, створення специфічної

субкультури, в якій педагоги можуть реагувати на діяльність дітей власною діяльністю, таким чином розвиваючи творчу особистість дошкільника.

Середовище розвитку формується на основі соціального середовища і слугує організованим педагогічним простором, заснованим на взаємодоповнювальній діяльності всіх учасників навчально-виховного процесу та включає смислові та міжособистісні стосунки, пов'язані зі створенням нових аспектів творчого потенціалу та взаємозбагаченням. кожен предмет навчально-виховного процесу залучений до активної, творчої, активної взаємодії [6, с. 81]. Аналіз психолого-педагогічної практики та вивчення досвіду дошкільних навчальних закладів показують, що для ефективного процесу визначення ролі творчості у розвитку пізнавальних процесів дошкільників необхідне відповідне керівництво з боку вихователя, готового цілеспрямовано і цілісно здійснювати дану діяльність, що можливо тільки при реалізації наступних педагогічних функцій:

- комунікативної, яка вимагає від педагога вміння міжособистісної взаємодії з дітьми в процесі їх спільної творчої діяльності, що виявляється у вмінні завжди бути доброзичливим, уважним, доброзичливим і ввічливим;

- спонукальної, спрямованої на пробудження творчого інтересу та уяви дітей, спонукання до активності та змін. Дітям дуже цікаві ігри, що розвивають асоціативне та діалектичне мислення;

- інформаційної, такої, що включає вміння використовувати мовне висловлювання, точно і образно викладати матеріал, використовувати різноманітні методи навчання, активізувати дітей у творчому процесі;

- організаторської, що включає вміння планувати навчально-виховний процес, добір матеріалу, методів, прийомів і засобів для змістовної творчої діяльності дошкільників;

- діагностичної, що включає вміння визначати особливості творчих здібностей дітей та враховувати це при організації творчої діяльності, враховувати та контролювати ефективність розвивальної роботи загалом, бачити зв'язки творчої особистості дитини за допомогою різноманітних методів творчо-пізнавальної діяльності. діяльність [4, с. 144].

Цілеспрямований творчий розвиток особистості дитини починається з дошкільного віку. Саме в цей період вихователі та батьки повинні сприяти розвитку творчих здібностей дошкільників, оскільки в цьому віці

репродуктивна і спонтанна творчість дошкільників поєднується зі стрімким зростанням кмітливості, логічного та абстрактного мислення.

У дошкільному віці швидко розвивається вміння самостійно ставити завдання та шукати їх рішення. Тому розвиток творчої особистості кожної дитини, особливо в дошкільному віці, є важливим завданням у роботі вихователя сучасного дошкільного закладу.

Кожен вихователь повинен заохочувати ініціативу дитини. Його не можна звинувачувати в помилках і висміювати за невдалі спроби виконати завдання. Навіть якщо вчинки дитини, на думку дорослого, не мають значення, потрібно знайти щось, що можна похвалити, наприклад, за цікаве рішення, за почуття гумору, за сміливість чи винахідливість, за старанність чи акуратність тощо. Не можна забувати говорити дитині, що вона мудра і здібна.

Форма, в якій ви оцінюєте результати його дій, має велике значення для дитини. У всіх випадках першим і головним принципом оцінки має бути похвала, що свідчить про загальне позитивне ставлення до неї. Тоді вихователі повинні розповісти дитині, як виправити помилки. Така оцінка надзвичайно важлива навіть тоді, коли результат роботи повністю негативний [1, с. 78].

На роль творчості у розвитку пізнавальних процесів у дошкільників впливає багато факторів, зокрема культура та мистецтво. Поступово знайомлячись з культурними надбаннями людства, дитина поєднує свої цінності, збагачує власний життєвий досвід, має можливість творчо застосовувати набуті знання у притаманній їй діяльності. Відповідно розвиваються уява, мислення, комунікативні здібності, здатність розуміти інших тощо.

Музика, художнє слово, мистецтво, театр стають для дітей джерелом радості, мистецтвом, відкритим для дитини, дарують багатство вражень. Висококваліфікований фахівець несе в дітей добро, високу духовність, розкриває потенціал інтелектуального та творчого розвитку кожної дитини, є творчою особистістю. Такий фахівець подбає про всебічний розвиток дошкільників, організацію цікавого та змістовного життя під час перебування в дошкільному закладі. Вихователь повинен знати основні теоретичні положення дитячої творчості, особливості її розвитку в дошкільному віці тощо [2, с. 24].

Дитяча творчість може передати думки, почуття, стан, настрої, фантазії дитини через художнє слово, образи, музику, виразні рухи, міміку та пантомімічні замальовки. Н. Гавриш концептуально-

методичний підхід до вирішення проблеми мовленнєво-творчої діяльності дітей дошкільного віку, дослідила особливості, особливості, види мовленнєво-творчої діяльності дітей дошкільного віку та встановила її залежність від педагогічних умов навчально-виховного процесу та запропонував майбутнім вихователям рекомендації щодо творчого розвитку мислення дитини дошкільного віку:

1. Установка для розвитку творчих здібностей дитини. Впевненість, що кожна дитина обдарована від народження.

2. Кожен день роботи з дітьми – пошук. Учитель не може розкрити правду, він повинен навчити, як її знайти.

3. Продовжуйте відкривати дітям «секрет двох» у всьому: кожному предметі, речі, ідеї, події, факті. Секрет подвійного полягає в наявності протиріччя в предметі, коли в ньому щось добре, а щось погане, щось корисне, а щось марне, щось заважає, а щось потрібно [3, с. 356].

4. Вчити дітей розв'язувати протиріччя. Наприклад, як перелити воду на сито.

5. Ігри щодня. «Добре – погано», «Навпаки»...

6. Бесіди з дітьми на історичні теми. Історія винаходу олівця. Історія винаходу столу та ін.

7. Чудеса прогулянок. Використання прийомів фантазії: динамізація, зміни законів природи, підйому, падіння тощо.

8. Вечір – пора казок, пора улюблених занять. Також можна працювати з казкою поза коробкою [5, с. 224].

Поєднання творчих здібностей дитини і дорослого може закрити слабкі сторони та виявити сильні сторони кожного з них. Дитина має безпосереднє сприйняття, дорослий має досвід, дитина має вільні відносини між різними елементами, і дорослий знає, які з них будуть ефективними. Поєднання дитячої спонтанності та дорослого досвіду може дати особливий творчий імпульс, якщо дорослий зможе виступити в ролі ювеліра, який очищає перли, видаляє надлишки та сяє те, що всередині цих перлин.

Досвід роботи з дітьми дошкільного віку свідчить, що в дитячій творчості часто виникає протиріччя між радісними, цікавими, часто несподіваними переживаннями, викликаними сприйняттям навколишнього світу, та обмеженими можливостями художнього відображення цих почуттів. Для розвитку творчих здібностей вихователь дорослих має запропонувати дітям різноманітні заняття: малювання, ліплення, конструювання, спів, музичні та ритмічні рухи, гру на музичних

інструментах, драматургії, експериментування, рукоділля, математика, вивчення іноземної мови тощо.

Як показують дослідження та досвід педагогів-практиків, творчі здібності проявляються приблизно з п'яти років, але це не означає, що до цього часу їх не слід розвивати. Навпаки, чим раніше дитина навчиться спостерігати, пояснювати незвичайні речі, захоплюватися навколишніми явищами, предметами, експериментувати, тим точніше вона підготує її до прояву справжніх творчих здібностей. Творчість багато в чому визначається вмінням виражати свої почуття і по-різному сприймати навколишній світ. Для цього ви повинні навчитися бачити об'єкт під різними кутами, щоб мати можливість створити зображення, враховуючи різні характеристики об'єкта. Обов'язково потрібно, щоб дитина не тільки вільно фантазувала, а й спрямовувала свою увагу, творчі здібності для вирішення різноманітних завдань [7, с. 86].

Таким чином, організація навчально-виховного процесу має враховувати творчі нахили та здібності дітей, індивідуальні особливості дітей дошкільного віку, спираючись на глибоке знання педагогом індивідуальних особливостей, духовного світу кожного учня з урахуванням їх творчих нахилів та інтересів.

Список використаних джерел:

1. Брунер Дж. Психологія пізнання / Дж. Брунер. – М.: Прогрес, 1997. – 413 с.
2. Власова О.І. Соціальна креативність як феномен буденної та наукової психології // Наука і освіта. – 2007. – № 4–5. – С. 21–24.
3. Гончаренко С. Український педагогічний словник / С. Гончаренко. – К.: Либідь, 1997. – 374 с.
4. Горальський А. Теорія творчості / Пер. О. Гірко. – Львів: КАМЕНЯР, 2002. – 144 с.
5. Горошко Н.А. Зображувальна діяльність у дошкільних навчальних закладах: малювання, аплікація / Н.А. Горошко. – Харків: Ранок, 2007. – 224 с.
6. Ильин Е.П. Психология творчества, креативности, одаренности. – СПб.: Питер, 2009. – 448 с.
7. Крулехт М.В. Дошкільник і рукотворний світ / М.В. Крулехт. – СПб.: Дитинство-Прес, 2003. – 160 с.

ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ОСВІТІ

Борсук Д.В.

здобувач вищої освіти третього рівня,

Науковий керівник: Махиня Т.А.

кандидат педагогічних наук, доцент,

ДЗВО «Університет менеджменту освіти»

УПРАВЛІННЯ МАРКЕТИНГОВИМИ КОМУНІКАЦІЯМИ ЗАКЛАДУ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ НА ОСНОВІ ХМАРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Актуальність теми обумовлена тим, що заклад загальної середньої освіти функціонує у зовнішньому середовищі, яке є мінливим і невизначеним. Для успішної роботи в таких умовах повинні використовуватися різні засоби комунікації зі складовими свого зовнішнього оточення. Одним із основних завдань є встановлення взаємозв'язку зі учасниками освітнього процесу, наявними та майбутніми [2]. Такий взаємозв'язок відбувається через маркетингові комунікації: реклама, PR (зв'язок з громадськістю), звіти про діяльність закладу перед громадськістю, імідж організації, участь в освітніх виставках тощо. Крім того, закладу загальної середньої освіти постійно підтримує зв'язки з представниками державних структур і громадських організацій, Існує велика різноманітність і інших форм комунікації між організацією і її зовнішнім середовищем [1].

Ефективне управління закладом загальної середньої освіти можливі лише за умов правильної, цілеспрямованої, креативної управлінської маркетингової діяльності. Позитивні результати можливі за умов креативного управління проектами, які реалізуються на моделях впровадження маркетингових комунікацій [3].

З маркетинговою діяльністю закладу загальної середньої освіти та комунікаційним маркетингом пов'язані дослідження Є. Голубкова, Е. Грина, Г. Дмитренко, Е. Каверіної, Ф. Котлера, С. Міллера,

Л. Назаренка, А. Панкрухіна, С. Одайник, З. Рябової, Л. Сергєєвої, Т. Сорочан, Дж. Траута, Г. Федорова та ін.

Теоретичні та практичні питання конкурентоспроможності в маркетингу розглядаються в роботах С. Гаркавенко, В. Герасимчука, І. Захарової, С. Одайник, Л. Покроєвої, З. Рябової, Є. Чернишової та ін.

Основою дослідження використання хмарних технологій в освітньому середовищі є низка наукових результатів, які відображають упровадження інформаційних технологій у закладах загальної середньої освіти.

Проблеми розвитку інформатизації освіти розкрито в працях О.М. Алексєєва, В.Ю. Бикова, О.Ю. Бурова, А.М. Гуржія, М.І. Жалдака, Т.І. Коваль, О.Г. Колгатіна, А.М. Коломієць, В.Г. Кременя, В.М. Кухаренка, М.П. Лещенко, В.В. Олійника, В.В. Осадчого, Л.Ф. Панченко, Є.С. Полат, І.В. Роберт, С.О. Семерікова, О.В. Співаковського, О.М. Спіріна, Ю.В. Триуса, С.М. Яшанова та ін.

Інтеграція в європейський освітній простір потребує впровадження у освітній процес новітніх методів, що зорієнтовані на використанні нових інформаційних технологій. Про важливість подальшого розвитку освіти свідчить Указ Президента України № 926/2010 від 30.09.2010 «Про заходи щодо забезпечення пріоритетного розвитку освіти в Україні».

Хмарні технології дозволяють нам робити віддалену обробку даних та зберігають потрібну інформацію, ці технології дають нам можливість використовувати програми без установки та доступу до особливих файлів з будь якого пристрою (персональний комп'ютер, нетбук, ноутбук, мобільний телефон), що має доступ до Інтернету [4].

Завдяки хмаро орієнтованому середовищу в закладі загальної середньої освіти в будь-якій аудиторії закладу можна організувати сучасний та цікавий учбовий процес, використовуючи мобільні пристрої та безпроводну мережу.

На даний момент Хмарні сервіси – це навчальний інструмент, який дає змогу закладу загальної середньої освіти створити власний online-простір та формує таке освітнє середовище вчителів та учнів яке є максимально ефективним. Перевагу хмарних сервісів ми особливо відчули під час організації навчання в період карантину [4].

У березні 2017 року Microsoft Office надав безкоштовну ліцензію версії Microsoft Office 365 A1 для спеціалізованої школа I-III ступенів № 73 з поглибленим вивченням української мови, літератури та українознавства.

Що для цього потрібно було зробити менеджеру-управління:

- зателефонувати на гарячу лінію компанії Microsoft;
- залишити заявку регіональному менеджеру;
- пройти процедуру валідації як навчального закладу (Підтвердити документально те що Ваш заклад надає саме освітні послуги та права користування доменним ім'ям);
- підписати оригінали документів та відправити за вказаною адресою в європейській офіс Microsoft.

Термін ліцензії 1 рік, якщо умови договору не порушуються ліцензія автоматично продовжується.

Веб-версія Office 365 із такими популярними програмами, як Outlook, Word, PowerPoint, Excel і OneNote дає змогу адміністрації, вчителям, здобувачам освіти та батькам співпрацювати, спілкуватися й створювати чудовий вміст.

Програми Office:

На зареєстрованому корпоративному домені закладу загальної середньої освіти (school-73.in.ua) зареєстровано понад 400 користувачів, а створена для дистанційного навчання платформа Microsoft Teams неодноразово була використана задля проведення педагогічних нарад, всеукраїнських та міських конференцій, а також апробована в ході впровадження технологій дистанційного навчання під час впровадження карантину на весні 2020 року.

Переваги для педагогічних працівників:

- працювати разом за допомогою функції спільного редагування в реальному часі й автосбереження, а також легко ділитися вмістом в веб-програмах, а саме у Word, PowerPoint та Excel;

- кожен користувач має 1000 гігабайт у персональному хмарному сховищі, що вистачить для всіх файлів;
- швидко впорядковувати листи завдяки веб-версії Outlook і поштової скриньці;
- Microsoft Teams – цифровий центр, де можна спілкуватися, а також працювати з вмістом і програмами, які підвищують продуктивність роботи [5];
- вбудовані функції спеціальних можливостей і навчальні інструменти дають змогу покращити результати з читання, письма, математики, а також покращують комунікативні навички;
- тримати все під контролем за допомогою цифрового блокнота OneNote;
- бути на зв'язку з усіма педагогічними працівниками завдяки блокнотам OneNote для класу, персоналу й команд професійних спільнот (PLC);
- проводити власноруч розроблені оцінювання з використанням Forms.

Переваги для здобувачів освіти:

- можливість спільно працювати за допомогою функції спільного редагування в реальному часі й автозбереження, а також легко ділитися вмістом в улюблених веб-програмах, зокрема у Word, PowerPoint та Excel;
- кожен користувач має 1000 гігабайт у персональному хмарному сховищі, що вистачить для всіх файлів;
- швидке впорядкування листів завдяки веб-версії Outlook і поштової скриньці;
- Microsoft Teams – цифровий центр, де можна спілкуватися, а також працювати з вмістом і програмами, які підвищують продуктивність роботи;
- вбудовані функції спеціальних можливостей і навчальні інструменти дають змогу покращити результати з читання, письма, математики, а також покращують комунікативні навички;
- контроль власного часу за допомогою цифрового блокнота OneNote;
- зв'язок завдяки класу в Teams і блокнотам OneNote.

Для адміністрації закладу загальної середньої освіти:

- тримати всіх учасників освітнього процесу в курсі подій за допомогою сайтів для спілкування й сайтів груп в інтрамережі за допомогою SharePoint;
- забезпечувати відповідність вимогам завдяки рішенням із єдиного центру витребування електронної інформації;

- забезпечую ваші дані за допомогою функцій керування правами, захисту від втрати даних і шифрування;

- надає можливість Безпечно створювати, ділитись й керувати відео в мережі закладу загальної середньої освіти завдяки корпоративній відео службі;

- проводити відео конференції у форматі HD;

- користуватися 1000 гігабайт обсягом пам'яті для електронної пошти й архівування на місці;

- максимальна кількість користувачів: 1 000 000 ліцензій для учнів та 50 000 для співробітників.

Зважаючи на викладене вище, зазначимо, що сьогодні заклад загальної середньої освіти має всі можливості для впровадження хмаро орієнтованого середовище, а що для цього потрібно? А потрібно назначити директором закладу загальної середньої освіти менеджера-управлінця який має бажання розвивати освітній заклад, використовуючи ті можливості, які дозволяють зробити результат їх діяльності відкритим для цільових аудиторій. Менеджер-управлінець який буде працювати над іміджем освітнього закладу, що передбачає цілий ряд чинників і формується упродовж тривалого часу. Крім того, продумана стратегія використання маркетингових комунікацій для закладу загальної середньої освіти робить цей процес ефективним і планомірним.

Список використаних джерел:

1. Боголіб Т.М. Менеджмент і маркетинг в освіті : навч. посіб. Львів, 2000. 164 с.

2. Захарова И. В. Маркетинг образовательных услуг. Ульяновск : УЛГТУ, 2008. 170 с.

3. Котлер Ф. Основы маркетинга / Ф. Котлер, Г. Армстронг, Г. Сондерс, В. Вонг; [пер. с англ.] ; [2-е европ. изд.]. К. ; М. ; СПб. : Издат. дом. «Вильямс», 2006. 943 с.

4. Литвинова С.Г., Спірін О.М., Анікіна Л.П. Хмарні сервіси Office 365 : навчальний посібник. Київ : Компринт, 2015. 170 с. і іл.

5. URL: <https://www.microsoft.com/uk-ua/education/products/office>

Борсук О.В.

здобувач вищої освіти третього рівня,

Науковий керівник: Ануфрієва О.Л.

кандидат педагогічних наук, доцент,

ДЗВО «Університет менеджменту освіти»

ВЗАЄМОДІЯ З ГРОМАДСЬКІСТЮ ЯК ОДИН ІЗ НАПРЯМІВ УПРАВЛІННЯ ЗАКЛАДОМ ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Майбутнє сучасної України багато в чому зумовлюється її системою освіти, а освіченість, компетентність та професіоналізм сучасних менеджерів-управлінців та педагогічних працівників закладів освіти виступають ключовими чинниками суспільного розвитку.

Особливої актуальності сьогодні надувають заклади позашкільної освіти. Позашкільна освіта та виховання – процес безперервний. Він не має чітких термінів завершення і послідовно переходить із однієї стадії у другу від створення умов, сприятливих для творчої діяльності дітей та підлітків, до зацікавлення їх у творчому процесі та самостійної творчості, яка і формує потребу особистості у подальшому творчому сприйнятті світу [3; 7].

Позашкільна освіта розглядається як одна з форм створення наступності процесів безперервної професійної освіти. Позашкільна освіта здатна впливати на якість життя, оскільки ця дія спрямована на розкриття творчого потенціалу особистості, спонукає до досягнення суспільно значущого результату. Цей вид освіти сприяє розвитку здібностей і інтересів, цивільних і моральних якостей, життєвому і професійному самовизначенню особистості.

Визначальним фактором успішної діяльності закладу позашкільної освіти може стати грамотне просування освітньої послуги, створення відповідного іміджу закладу освіти з використанням технологій Public relations (PR) та комунікативної діяльності.

Окремі прикладні аспекти організації PR-діяльності у сфері освітніх послуг досліджували такі вітчизняні вчені: В. Березенко, В. Куріло та О. Савченко, Т. Оболенська, В. Подольна та С. Усик.

Однак, стан наукової розробленості тематики PR у сфері освітніх послуг закладів позашкільної освіти характеризується відсутністю

комплексного розгляду PR-діяльності навчальних установ, що включає в себе низку структурних елементів.

Основною метою PR, на відміну від пропаганди, є досягнення чесного діалогу та згоди на ринку, що передбачає максимальну чесність у взаєминах зі «своюю цільовою аудиторією». Основною метою PR-комунікацій є просування товарів і послуг організаціям шляхом створення, моніторингу та подальшого вдосконалення позитивного іміджу (як відносно стійкого уявлення про будь-який об'єкт [8]) компанії в результаті формування гармонійної корпоративної культури (як системи цінностей та переконань, які поділяє кожен працівник фірми та обумовлює його поведінку [1]), а також забезпечення сприятливих зв'язків і відносин із зовнішньою цільовою аудиторією.

Процес PR-просування дає змогу продемонструвати унікальність освітніх послуг конкретного закладу освіти, його самобутність, якість, цінність, тому застосування PR-технологій у сфері освіти стає необхідністю, актуальним завданням, що має свою специфіку і значущість для закладу позашкільної освіти.

Діяльність зі зв'язків з громадськістю в освітній сфері включає в себе:

- будь-які дії, спрямовані на поліпшення контактів з громадськістю;
- все, що може поліпшити взаєморозуміння між освітніми установами та тими, з ким вони вступають у контакт як всередині, так і за їх межами;
- заходи, спрямовані на виявлення та ліквідацію чуток або інших джерел нерозуміння;
- заходи, спрямовані на розширення сфери впливу органів освіти засобами, адекватними поставленій меті і які не суперечать соціальній етиці; – рекомендації для створення сприятливого клімату, зміцнення суспільної значущості освітньої системи.

Використання PR-технологій в освітніх установах – це крок назустріч виконанню інтересів закладу освіти та його освітніх послуг. Кінцева мета таких зв'язків – вигоди, які отримає заклад освіти. Усі заклади освіти, як правило, активно проводять «Дні відкритих дверей», постійні зустрічі випускників тощо, рідше ярмарки та виставки як одні з потужних і традиційних засобів PR. Безсумнівно, в ідентичних цілях можуть широко використовуватися контакти з аудиторіями на наукових симпозіумах, конференціях тощо, особливо з питань освіти. Для будь-якого закладу освіти досить важливими є контакти і зв'язки з органами виконавчої та представницької влади, зокрема в регіоні, з галузевими профспілками, асоціаціями роботодавців тощо, а не лише з кінцевими споживачами їхніх

послуг. Але, незважаючи на це, не можна недооцінювати такий важливий резерв, як освітня кооперація – адміністрації закладів освіти, науково-педагогічних кадрів, допоміжного персоналу та вихованців. Отже, завдання зв'язків з громадськістю в закладах освіти – створити взаємовигідні відносини з аудиторією, зацікавленою в даному закладі.

З метою поширення популярності своїх закладів освіти, а також залучення вихованців заснують впливові PR-відділи.

До основних завдань відділу публік релейшенз відносять такі:

- встановлення взаємовідносин між закладом освіти та громадськістю;
- прогнозування, аналіз та інтерпретація суспільної думки, проблем, які можуть вплинути на діяльність закладу освіти;
- дослідження, реалізація, оцінювання програм діяльності та інформаційної політики, які дозволяють досягти суспільного розуміння на базі поінформованості, що дає можливість закладу освіти досягти поставлених цілей;
- коригування таких заходів, дій та політики закладу освіти, які вступають в конфлікт із інтересами громади і несуть в собі певну загрозу;
- консультативна та комунікаційна підтримка керівництва на всіх рівнях з питань прийняття важливих рішень та інформаційної політики з урахуванням їх наслідків на аудиторію;
- планування та реалізація заходів, що здатні впливати у необхідному напрямі на цільову аудиторію;
- формування нових і підтримка існуючих відносин закладу освіти із громадськістю.

Проте, головним завданням PR-відділу є досягнення необхідного рівня відносин між закладом освіти та громадськістю для досягнення його стратегічних цілей, які також формуються під впливом зовнішнього середовища. При цьому спеціалісти з публік релейшенз виступають як посередники між закладом освіти та суспільством, контактуючи із широким спектром організацій, використовуючи свої знання з професійних комунікацій та відіграючи об'єднуючу роль як у самому закладі так і за його межами [5]. Діяльність служби публік релейшенз не повинна обмежуватись забезпеченням комунікацій, якщо вона буде функціонувати тільки в межах так званих «запрограмованих рішень» буде сприйматися як допоміжна. Але якщо служба публік релейшенз прийматиме участь у прийнятті «незапрограмованих рішень», її діяльність відіграватиме важливу роль у досягненні організаційних цілей та матиме вагомий вплив на досягнення економічних показників

діяльності закладу освіти. Заклади освіти функціонують у мінливому середовищі, тому мають адаптувати свої цілі у відповідності до змін динамічних зовнішніх умов.

Робота над іміджем і з іміджем входить до основ «паблік рилейшнз». Створення іміджу є однією із функцій «паблік рилейшнз» – науки і мистецтва, функції управління, яка сприяє встановленню і підтриманню спілкування, взаєморозуміння, співробітництва між організацією і громадськістю [6].

PR-заходи зі створення позитивного іміджу закладу:

- створення рекламного буклету, візитки закладу;
- співпраця із ЗМІ (інформування громади про досягнення закладу);
- проєктивна діяльність, спрямована на формування позитивного іміджу закладу;
- запровадження ряду атрибутів: шевронів, значків, елементу репетиційної форми;
- створення електронної та відео презентації закладу;
- заходи з залученням громади;
- активний пошук додаткових джерел фінансування [2].

Втім, служба паблік рилейшенз повинна не тільки пропагувати у суспільстві позитивний імідж закладу освіти, а й використовувати інформацію зворотного зв'язку, яка надходить із зовні. В такому разі, спеціалісти з PR відділу можуть відігравати роль консультантів при вирішенні різних проблем, володіючи широким спектром інформації. Професійна PR діяльність допомагає вдосконалювати як діяльність закладу освіти так і освітнього ринку України в цілому.

Являючись управлінською функцією [4], паблік рилейшенз представляє частину структури закладу та процесу адаптації до зовнішніх змін. В сферу обов'язків PR-відділу входить визначення, оцінювання та адаптація діяльності закладу освіти до мінливого економічного, політичного, соціального та технологічного оточення.

Список використаних джерел:

1. Алёшина И. В. Паблік рилейшнз для менеджерів / И. В. Алёшина. – Москва: Экмос, 2003. – 480 с.
2. Гильова Е.А. Імідж сучасного навчального закладу. – Х.: Сучасність, 2010. – 64 с.

3. Закон України «Про освіту» : чинне законодавство станом на 1 берез. 2018 року. (Офіц. ТЕКСТ). – К.: ПАЛИВОДА А. В., 2018. – 128 с. – (Закони України).

4. Карамушка Л. М. Менеджмент організації / Л. М. Карамушка // Освітній менеджмент: навч. пос. / за ред. Л. Даниленко, Л. Карамушки. – К., 2003. – С. 28–55.

5. Катлин, Скотт, М., Сентер, Аллен, Х., Брум, Глен, М. Паблік рилейшенз. Теория и практика, 8-е узд. / Пер. с англ.: уч. пос. – М.: Издательский дом «Вильямс», 2005. – 624 с.

6. Морозова М. Імідж позашкільного навчального закладу як ресурс його розвитку / М. Морозова // Позашкілля. – 2017. – черв. (№ 6). – С. 10–14.

7. Мосякова І. Ю. Позашкільна освіта – особливо цінний тип освіти / І. Ю. Мосякова // Директор школи, ліцею, гімназії. – 2007. – № 2. – С. 38.

8. Поплавський М. М. Азбука паблік рилейшнз: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / М. М. Поплавський; Київський нац. ун-т культури і мистецтв. – [2 вид., доп. і перероб.]. – Київ: Дельта, 2007. – 288 с.

Дорофєєва С.В.

учитель української мови та літератури,

Миколаївський заклад загальної середньої освіти № 3

Краматорського району Донецької області

ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ ОСВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРИ

Для початку ХХІ століття притаманний вибуховий розвиток інформаційних технологій, за яких кардинально змінилося функціонування освітньої системи.

Сучасні уроки гуманітарного циклу неможливо уявити без використання комп'ютерних технологій, які надають нові можливості для створення більш захоплюючого процесу навчання, допомагають учителю автоматизувати більшу частину своєї роботи, вивільнити людський ресурс на пошук, спілкування, індивідуальну роботу з вихованцями.

Я вважаю, що використання ІКТ у навчальному процесі – це актуальна проблема сучасної шкільної освіти, яку підтверджують освітянські документи, нормативно-правові акти, постанови, укази та науково-

теоретичні, методичні дослідження, праці, рекомендації, що свідчать про пильну увагу держави, науковців, психологів, методистів, а також учителів-практиків до цієї проблеми. Серед них Закон «Про освіту», Національна доктрина розвитку освіти України в XXI столітті, Державний стандарт базової і повної середньої освіти, Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів у системі загальної середньої освіти та под. [1].

Інтеграція ІКТ та сучасних педагогічних технологій стимулює пізнавальний інтерес до української мови та літератури, створюючи умови для мотивації до вивчення цих предметів, сприяють підвищенню якості освіти, ефективності навчання й самонавчання [2].

На сьогоднішній день набуває популярності використання Інтернет-сервісів для створення цікавих дидактичних матеріалів із будь-якої теми з використанням текстів, зображень, відео- та аудіофайлів, у тому числі інтерактивних. Дані сервіси стають зручним інструментом для створення електронного супроводу уроку, заняття або дистанційного курсу. Ці завдання можна розмістити в блозі, надіслати та розмістити в соціальних мережах [3, с. 97–98].

Розглянемо декілька найпоширеніших сервісів, які можуть допомогти вчителю-мовнику створити власні цифрові освітні ресурси та застосувати їх у своїй роботі під час будь-яких етапів уроку.

– Genially. Сервіс для створення інтерактивних плакатів, що дає можливість узагальнити матеріал, продемонструвати презентації, програти музичні композиції, переглянути відеофрагменти й відеофільми, опрацювати теоретичний матеріал у документах Word і под.. Перегляд фільму дозволяє порівняти авторський текст і його режисерську інтерпретацію. Портрети, фотографії письменників, місць, пов'язаних з їх життям та творчістю, несуть коротку інформацію про основні етапи літературної діяльності та життя [2].

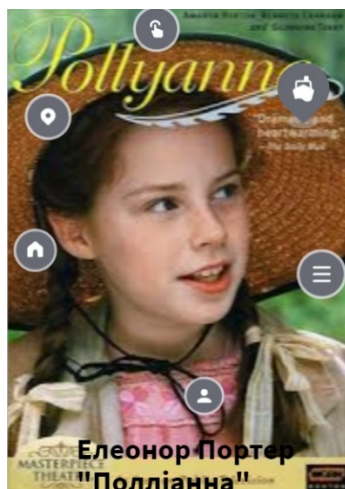

Рис. 1. Приклад інтерактивного плаката

Джерело: [5]

– Linoit, Padlet. Електронні інтерактивні дошки для навчальних матеріалів та зворотного зв'язку з можливістю спільної роботи.

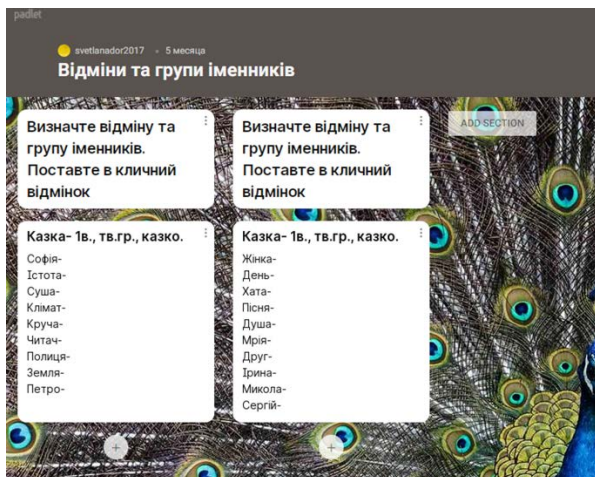

Рис. 2. Приклад інтерактивної дошки

Джерело: [6]

– Сервіси Googl. Створення презентацій, малюнків та ін. Залучення великого ілюстрованого матеріалу робить уроки мови та літератури яскравими, змістовними.

Рис. 3. Приклад інтерактивної дошки

Джерело: [7]

– Конструктор Learningapps, призначений для розробки та зберігання інтерактивних завдань, за допомогою яких учні можуть перевірити й закріпити свої знання в ігровій формі, що сприяє формуванню їх пізнавального інтересу.

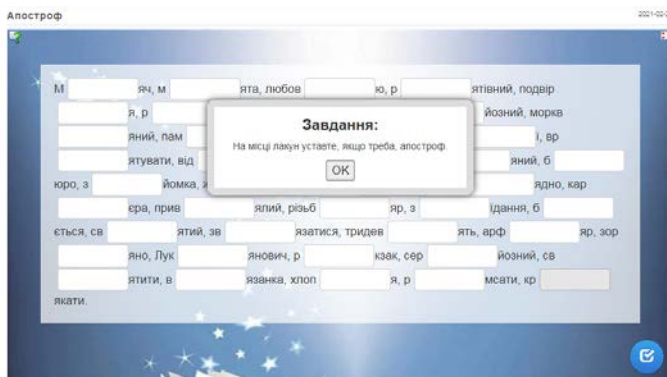

Рис. 4. Приклад інтерактивної вправи

Джерело: [8]

– Wordwall, Quizizz, Flippity. Сервіси для створення інтерактивних ігор, вправ, пазлів, кросвордів, анаграм, стрічок часу, інтелект-карт, штрих-кодів.

Рис. 5. Приклад інтерактивної вправи

Джерело: [9]

– Тести («НаУрок», «Всеосвіта», Google-форми). Створення тестів та їх оцінювання.

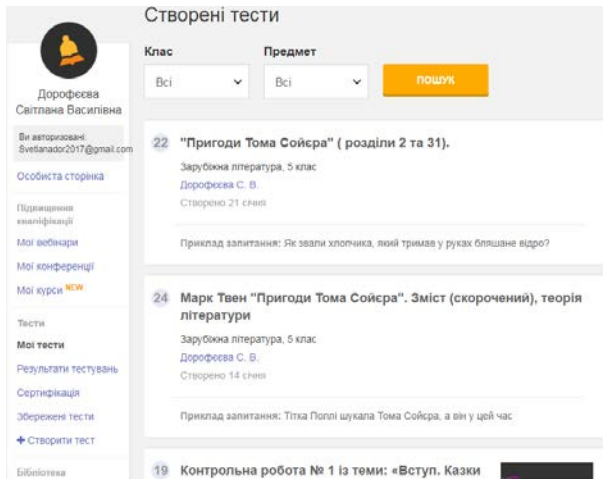

Рис. 6. Приклади інтерактивних тестів

Джерело: [10]

– ZipGrade. Зручний застосунок для перевірки тестів та їх оцінювання.

Рис. 7. Приклад перевірки тестів у мобільному застосунку

Джерело: [11]

Переваги інтерактивних дидактичних матеріалів перед традиційними полягають у їх наочності, доступності, креативності, у застосуванні, наприклад, ноутбука замість книги, але не можна зловживати комп'ютерною підтримкою, як і будь-яким іншим одним методом роботи, щоб у свідомості дитини правила не асоціюватися з кнопками й готовими таблицями [3].

На думку Шелехової Г., для учнів комп'ютер – це:

- а) засіб керівництва самостійною навчальною діяльністю;
- б) засіб формування мовних і мовленнєвих умінь та навичок;
- в) засіб контролю й самооцінки, що дає змогу оцінити знання і навички як поетапно, так і безперервно в процесі учіння;
- г) засіб навчальної взаємодії з учителем у системі дистанційного навчання;
- д) джерелом навчальної інформації [4, с. 5].

Отже, школярі, знаходячись у середовищі, у якому використовують цифрові освітні технології, навчаються не лише черпати інформацію, а й бути конкурентоспроможними членами суспільства: творчими, відповідальними, комунікабельними, інтелектуально-освіченими, здатними до розв'язання будь-яких проблем самостійно. Грамотне, обґрунтоване використання ІКТ сприяє підвищенню ефективності якості

навчання та сформованості ключових і предметних компетенцій школярів.

Список використаних джерел:

1. Кунашенко Н. Г. Використання інформаційно-комунікаційних технологій на уроках української мови та літератури як засіб активізації пізнавальної діяльності школярів [Електронний ресурс] / Наталія Григорівна Кунашенко. – Режим доступу: <http://timso.koippo.kr.ua/hmura10/vykorystannya-informatsijno-komunikatsijnyh-tehnolohij-na-urokah-ukrajinskoji-movy-ta-literatury-yak-zasib-aktyvizatsiji-piznavalnoji-diyalnosti-shkolyariv/>
2. Демченко С. Є. Інформаційні технології на уроках української мови і літератури [Електронний ресурс] / Світлана Євстахіївна Демченко. – Режим доступу: http://dovokalunove.blogspot.com/p/blog-page_48.html
3. Білусяк Б. Використання Інтернет-сервісів в навчальному процесі [Електронний ресурс] / Б. Білусяк, М. Семаньків. – Режим доступу: <http://itcm.comp-sc.if.ua/2018/semankiv.pdf>
4. Шелехова Г. Використання комп'ютерних технологій на уроках української мови // Українська мова і література в школі. – 2006. – № 8. – С. 4–8.
5. Створення інтерактивних плакатів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://genial.ly/>
6. Інтерактивна дошка [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://uk.padlet.com/>
7. Інтерактивна дошка [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://jamboard.google.com/>
8. Інтерактивні вправи [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://learningapps.org/>
9. Інтерактивні вправи [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://wordwall.net/uk>
10. Інтерактивні тести [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://naurok.com.ua/>
11. Мобільний застосунок для перевірки тестів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.zipgrade.com/>

Костишак С.С.

магістрант;

Дрінь Б.М.

кандидат педагогічних наук, доцент,

Прикарпатський національний університет

імені Василя Стефаника

Степанченко Л.П.

вчитель інформатики,

Угорницький ліцей Івано-Франківської міської ради

АНАЛІЗ ПРОГРАМНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ТЕМИ «3D-ГРАФІКА» В ШКІЛЬНІЙ ПРОГРАМІ

Народженням тривимірної графіки можна вважати 1961 рік, коли американський вчений Айвен Едвард Сазерленд створив свою програму SketchPad. Ця невелика, але революційна програма давала змогу створювати графічні об'єкти, використовуючи світлове перо для зображення простих фігур на екрані. Саме програма SketchPad дала поштовх для розвитку тривимірної графіки [1, с. 10]. З розробкою технології 3D-друку, яку почав розробляти в 1984 р. американський дослідник та засновник компанії 3D Systems, Чарльз Халл, 3D-моделювання стрімко розвиваються і залучає все більше і більше сфер людської діяльності [2]. На сучасному етапі технології 3D-моделювання та 3D-друку використовуються в сфері медицини, судової експертизи, кіноіндустрії, маркетингу, наукових дослідженнях, будівництві, ігровій індустрії, освіті та ін.

Такий розвиток привів до того, що багатьом організаціям стали потрібні фахівці, які мають необхідні навички та знання для створення 3D-моделей. Таким чином, 3D-моделювання стало однією з перспективних інноваційних тем для вивчення. Але, не дивлячись на стрімкий розвиток цієї галузі, 3D-моделювання довгий час обділяли увагою в шкільній програмі. Тільки з 2020 року розділ «3D-графіка» вперше включено в основний курс інформатики, що пояснюється стрімким розвитком технологій, в яких тривимірна графіка застосовується, насамперед, для тривимірного друку [3, с. 142–143].

Можливо, це зумовлено слабким технічним оснащенням шкіл. Адже для 3D-моделювання в більшості сучасних редакторах, потрібні потужні комп'ютери з відеокартами, кошти на які, в теперішній економічній ситуації, школам не просто знайти.

Одним з питань, з яким зустрінеться вчитель, буде питання щодо вибору програмного забезпечення для вивчення основ 3D-моделювання. Якщо раніше якісне безкоштовне програмне забезпечення для 3D-моделювання було знайти досить важко, то тепер лідери в розробці програмного забезпечення для 3D-моделювання пропонують безкоштовні версії для закладів освіти. Проте слід зауважити, що у таких версіях можуть бути спрощений функціонал або ж обмежений час користування. Хоча для вивчення азів тривимірного моделювання часто і цих можливостей буде цілком достатньо.

До основних показників програмного забезпечення для навчання учнів 3D-моделюванню варто віднести:

- простоту інтерфейсу;
- безкоштовну ліцензію;
- мінімальні системні вимоги;
- набір інструментарію для моделювання різними техніками.

З розвитком програмного забезпечення для 3D-моделювання було розроблено багато методів для створення 3D-моделей, від складання моделі з готових моделей (примітивів), які присутні в бібліотеці редактора, до моделювання сплайнами та 3D-скульптури. Тому програмне забезпечення для 3D-моделювання має мати можливість показати учням основи всіх методів, але і при тому має бути не перенасичене кнопками та функціями, які потрібні тільки професіоналам для їхньої роботи. Важливо, щоб учні могли освоїти всі етапи розробки 3D моделі поступово, відкриваючи додаткові можливості 3D-редактора від простішого до складнішого.

Оглядаючи редактори для тривимірної графіки, варто звернути увагу на наступні програми:

- Blender;
- SketchUp for School;
- Tinkercad.

Хоча серед цих редакторів у Tinkercad – найпростіший функціонал для моделювання, зате тут найпривітніший інтерфейс для учня. У редактора немає складних інструментів і тільки найнеобхідніше для того, щоб учень міг ознайомитися у цікавій формі з тривимірним

простором та засвоїв основні принципи побудови 3D-моделей. З Tinkercad досить легко імпортувати модель у слайсер 3D-принтера для подальшого друку. Практика показує, що середовище цікаве дітям і служить мотивацією для подальшого навчання. Слід зауважити, що Tinkercad потребує постійного підключення до мережі інтернет, що може ускладнювати його використання.

Коли учні ознайомилися з основами моделювання тривимірних моделей та готові перейти до більш високого рівня, вже варто використовувати складніші редактори для створення 3D-моделей, наприклад Blender чи SketchUp for School. Серед переваг редактора SketchUp for School можна виділити знижений «поріг входження», інструменти для полігонального моделювання, за допомогою яких легко створювати архітектурні моделі та моделі меблів [4]. Дана програма побудована на хмарних технологіях і в ній легко створити та імпортувати моделі для 3D-друку. Для учнів, яким Tinkercad залегкий, SketchUp for School стане гарним продовженням для вивчення 3D-моделювання. Для користування SketchUp for School потрібна ліцензія Google Workspace for Education та підключення до мережі інтернет.

Найпрофесійнішим у цьому списку є редактор Blender. Найбільшою перевагою редактора Blender є його онлайн спільнота, яка допоможе учням самотужки знайти відповіді на питання стосовно роботи в редакторі. Інструментарій програми є набагато ширший. В цьому редакторі можна створювати моделі різними методами, тут навіть є свій вбудований режим 3D-скульптури, в якому модель будується немов з пластиліну. Окрім того, в редакторі Blender присутні широкі можливості для анімації, кіномонтажу та постобробки, за допомогою яких використовуючи мінімум зусиль, можна створити анімований ролик з моделей, які учні зробили самі. Blender дозволяє імітувати фізику руху, та різні ефекти такі як вогонь, дим, вітер, рідкий стан тощо. Також, з виходом програми версії 2.8, розробники створили дуже привітний та легкий інтерфейс, що можна беззаперечно додати до плюсів програми. Перевагою редактора Blender є його вільна ліцензія, що дає можливість безкоштовно і в повному обсязі вивчати особливості сучасних 3D-технологій.

Отже, 3D-моделювання – це сучасна та інноваційна галузь, яку нварто освоювати поетапно. Тому підбирати програмне забезпечення для навчання дітей необхідно ретельно, враховуючи їхні вікові особливості та технічні можливості кабінету інформатики. Інтерфейс не повинен бути

перевантажений, але водночас, інструментарій редактора повинен задовольняти потреби найактивніших учнів, які з легкістю освоїли базові навички роботи на тривимірній сцені.

Список використаних джерел:

1. Тарасенко А. Історія розвитку комп'ютерної графіки. Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського». 2018. URL: <https://bit.ly/3DMqM6x>
2. Кравчук С. Як і навіщо винайшли 3D-друк. FUTURIO. 2020. URL: <http://thefuture.news/3d-printing>
3. Щодо методичних рекомендацій про викладання навчальних предметів у закладах загальної середньої освіти у 2020/2021 навчальному році. URL: <https://bit.ly/3DMqM6x>
4. Дудка О.М., Депутат В.Р. Можливості вивчення технологій 3D-моделювання архітектурних споруд в школі. *Фізико-математична освіта*. 2020. № 4(26). С. 45–50. DOI 10.311110/2413-1571-2020-026-4-008

Кравчук А.В.

викладач фізики;

Можаровський С.В.

викладач фізики,

Житомирський фаховий агротехнічний коледж

КОМП'ЮТЕРНЕ МОДЕЛЮВАННЯ НА ЗАНЯТТЯХ З ФІЗИКИ ЯК ОДИН ІЗ НАПРЯМКІВ ВПРОВАДЖЕННЯ STEM-ОСВІТИ

Стрімкий розвиток ІТ-галузі, робототехніки, нанотехнологій виявляє потребу у досвідчених фахівцях, а отже, виникає гостра освітня потреба у якісному навчанні сьгоднішніх студентів природничим та технічним дисциплінам – математиці, фізиці, хімії, інженерії, програмуванню. Освіта має відповідати сучасним тенденціям розвитку суспільства і сприяти підвищенню конкурентоспроможності науки.

Інструментом підготовки майбутніх фахівців, які здатні створювати інновації, креативно та логічно мислити, є STEM-освіта, яку в розвинутих

країнах підтримують, фінансують на найвищому державному рівні. Освіта в галузі STEM є першою умовою для підготовки фахівців у галузі високих технологій.

STEM-освіта ґрунтується на міждисциплінарних підходах у побудові навчальних програм різного рівня, окремих дидактичних елементів, до дослідження явищ і процесів навколишнього світу, вирішення проблемно-орієнтованих завдань.

Фізика – це наука експериментальна, її вивчення складно уявити без дослідів та лабораторних робіт. Тому під час вивчення курсу фізики велику роль відіграють демонстрації, експерименти, лабораторні роботи.

Вивчення фізики потребує розвиненого образного мислення, уяви, умінь аналізувати, порівнювати. Багато фізичних дослідів та експериментів не можна продемонструвати в умовах шкільного фізичного кабінету. Пов'язано це зі складністю експерименту або відсутністю приладів для демонстрації експерименту. У таких ситуаціях доцільно застосовувати сучасні засоби навчання. До таких засобів навчання можна віднести: віртуальні лабораторії, інтернет додатки для проведення та оцінювання результатів експерименту тощо.

Методи моделювання та комп'ютерного розв'язання наукових задач значно підвищують ефективність процесів навчання STEM. У даний час ці методи проникли в усі сфери людської діяльності: громадські, технічні, соціально-економічні, міжнародні та інші. Для цього необхідно поглиблення та розширення знань сучасного світу. Цим займається віртуальна STEM лабораторія.

Віртуальна лабораторія являє собою програмноапаратний комплекс, що дозволяє проводити досліди без безпосереднього контакту з реальною установкою або при повній її відсутності.

Віртуальні лабораторії найбільшу популярність мають у сфері дистанційного навчання. Вони успішно використовуються в техніці і науці коли це необхідно для проведення нереальних експериментів, які унеможливаються у реальному житті. Такі лабораторні створені у навчальних центрах, закладах, різних організаціях. Віртуальні лабораторні значно підвищують рівень навчально процесу, вони надають широкі можливості для вдосконалення та формування інтуїції, творчої здібності, професійних навичок.

Прикладом такої віртуальної лабораторії є «Жива Фізика» (розробка американської фірми MSC Working Knowledge).

«Жива фізика» являє собою середовище, у якому студенти можуть проводити моделювання фізичних експериментів. За допомогою представленого устаткування й матеріалів можливе моделювання різноманітних процесів з таких тем як механіка, електрика й магнетизм:

- Непружне зіткнення;
- Електрична взаємодія;
- Магнітне поле.

Сучасний обчислювальний апарат, засоби анімації, численні допоміжні функції роблять віртуальну лабораторію зручним і потужним інструментом викладання фізики в навчальних закладах. Програму супроводжує довідковий посібник для викладача, що містить усі необхідні відомості щодо встановлювання та інструментарію програми, про способи розробки та проведення експериментів.

За допомогою віртуальної лабораторії «Жива фізика» можна створювати наступні моделі:

- Математичний маятник;
- Пружинний маятник;
- Фізичний маятник;
- Пружний удар;
- Непружний удар;
- Рух тіла горизонтальний;
- Рух тіла вертикальний;
- Рух тіла під кутом до горизонту;
- Рівновага тіл;
- Рух по похилій площині.

Програма «Жива фізика» дозволяє вивчати профільний курс фізики, засвоювати основні фізичні концепції, зробити більш наочними абстрактні ідеї й теоретичні побудови (такі як, наприклад, напруженість електростатичного або магнітного поля), при цьому немає необхідності використовувати складне в налагодженні, громіздке, дороге, а іноді й навіть небезпечне устаткування.

Отже використання комп'ютерної моделі як об'єкта дослідження активізує у студентів процес самостійного пізнання фізичних явищ, сприяє розвитку вмінь і навиків самостійної пізнавальної діяльності, а для викладачів це комп'ютерна лабораторія, в рамках якої він зможе провести демонстрацію будь-якого експерименту з курсу фізики або проілюструвати будь-яке завдання з навчальної програми.

Список використаних джерел:

1. Биков В. Ю. Моделі організаційних систем відкритої освіти : монографія. Київ : Атіка, 2009. 684 с.
2. Заболотний В. Ф. Формування методичної компетентності учителя фізики засобами мультимедіа : монографія. Вінниця : Едельвейс, 2009. 453 с.
3. Морзе Н. В. Як навчати вчителів, щоб комп'ютерні технології перестали бути дивом у навчанні? *Комп'ютер у школі та сім'ї*. 2010. № 6(86). С. 10–14.
4. Обідник Д. Т. Комп'ютерна анімація : навчальний посібник. Вінниця : ВНТУ, 2004. 123 с.

Логвиненко О.Л.

студент;

Соболь Д.В.

студент,

Науковий керівник: Сміліченко Я.Б.

старший викладач,

*Херсонський навчально-науковий інститут
Національного університету кораблебудування
імені адмірала Макарова*

ВПРОВАДЖЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

XXI сторіччя – визначається таким фактом як інформатизація суспільства, визначальною властивістю якого є трансформація інформації в єдиний виробничий ресурс. Тому фахова підготовка спеціалістів, їх інформаційна культура й спеціальна готовність до застосування інформаційних технологій потребують своєрідної уваги та являють собою гарантію уведення новітніх інформаційних технологій в навчальному процесі. Уведення сучасних інформаційних технологій забезпечують покращання навчально-виховного процесу, доступність освіти, навчання молоді генерції до життєдіяльності в інформаційному товаристві. Бурхливий зріст інформаційних технологій, впровадження їх у розбіжні види діяльності потребують нових підходів до їхнього вжитку та вдосконалення, збільшення ефективності академічного процесу.

Вивчення останніх розвідок, яке здійснювалось вченими в галузі підняття ефективності навчального процесу на ґрунті вживання інформаційних технологій демонструє, що це питання завжди буде актуальним та безперервно буде удосконалюватися в зв'язку зі жвавим розвитком інформаційних технологій. Питанням інформатизації освіти займалися В. Биков, Р. Гуревич, М. Жалдак, І. Захарова, Ю. Машбиць, Н. Морзе, Є. Полат, С. Сисоєва, І. Роберт та ін.

На думку В. Бикова, «Інформатизація освіти – це сукупність взаємопов'язаних організаційно-правових, соціально-економічних, навчально-методичних, науково-технічних, виробничих та управлінських процесів, спрямованих на задоволення інформаційних, обчислювальних і телекомунікаційних потреб учасників навчально-виховного процесу, а також тих, хто цим процесом керує та його забезпечує» [1, с. 140]. Базовим підґрунтям інформаційних технологій бувають програмно-технічні прийоми, що вживають належні програмні продукти. Інформаційні технології можуть вирішувати проблеми навчання фаховому спілкуванню, активізувати академічний процес за рахунок збільшення ритму, індивідуалізації навчання, моделювання різних ситуацій, зростання активного часу того, хто вчиться, підвищення дидактичних матеріалів.

Р. Гуревич, М. Кадемія та М. Козяр у своїй монографії виділяють такі переваги застосування інформаційних технологій у освітньому процесі:

- «організація пізнавальної діяльності шляхом моделювання;
- імітація типових ситуацій професійного спілкування за допомогою мультимедіа;
- застосування одержаних знань в нових ситуаціях;
- ефективність тренування знань і вмінь, що засвоюються;
- автоматизований контроль результатів навчання;
- здатність здійснювати зворотний зв'язок;
- розвиток творчого мислення;
- можливості об'єднання в навчальних програмах візуальної та звукової форм» [2, с. 54].

Уведення інформаційних технологій в навчальний процес, завбачає їх застосовування під час вивчення навчальних дисциплін. Як доводять наукові дослідження вчених, завдяки інформаційним технологіям набагато покращується керування навчальним процесом, удосконалюється його педагогічна ефективність.

Застосовування інформаційних технологій в освіті вимагає ґрунтовної комп'ютерної підготовки, що містить в собі вагомий мотиваційний складник. Комп'ютер пропонує педагогам вищої освіти перспективу втілювати індивідуалізацію та диференціацію у навчальний процес. Сам же комп'ютер являє собою у вигляді незалежного інструктора-машини. Більше того, комп'ютер гарантує збереження особистих даних, користувач має перспективу бачити особисті помилки, виконувати належне їх коректування, бачити власні результати.

Зважаючи те, що сьогодні розробляються та всебічно вживаються мультимедійні програмно-педагогічні матеріали на будь-яких етапах занять, розкривається перспектива їх використання під час проведення аудиторних занять, додаткових занять, для самостійної роботи.

На підґрунті вищевказаного та належних наукових розвідок можна виокремити подальші позитивні фактори інформаційних технологій, що підвищують ефективність отриманих знань у здобувачів:

1. «Індивідуалізація та диференціація навчання.
2. Підвищення активності.
3. Допомагають інтенсифікувати навчальний процес.
4. Підвищення мотивації навчання.
5. Створює умови для самостійної роботи.
6. Сприяє формуванню самооцінки в учнів (студентів).
7. Створює комфортне середовище навчання» [2, с. 55–56].

Застосування засобів зв'язку(електронна пошта, глобальна, регіональна й локальна мережа) встановлює для навчання перспективу реалізовувати на думку:

– «оперативне передавання на відстані інформації будь-якого обсягу і виду;

– інтерактивний, оперативний зв'язок;
– доступ до різноманітних джерел інформації;
– організацію спільних телекомунікаційних проєктів;
– спілкування та обговорення проблем, участь у телеконференціях, Вебінарах, чатах, форумах, блогах та ін. [2, с. 59].

На даний час в навчальному процесі часто вживають розмаїті програмні комплекси, і теж більш складні – вузькоспеціалізовані, але й вони не задовольняють усіх вимог викладачів, тому з'являється необхідність у виробленні та пристосуванні особистих програмно-педагогічних матеріалів. Розвиток мережних технологій надає колосальні

перспективи доступу до грандіозних об'ємів інформації, збереження та передавання її.

Список використаних джерел:

1. Биков В.Ю. Моделі організаційних систем відкритої освіти: монографія. – К., 2009. – 684 с.
2. Гуревич Р.С. Інформаційно-комунікаційні технології в професійній освіті майбутніх фахівців. – Львів, 2012. – 502 с.

Приймачук Ю.В.

студентка,

Науковий керівник: Дорофєєва О.М.

кандидат філологічних наук, доцент,

Хмельницький національний університет

СУЧАСНІ МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Мета роботи: проаналізувати сучасні популярні методики викладання англійської мови.

Об'єкт наукового дослідження: популярні і найбільш ефективні методики викладання іноземних мов.

Виклад основного матеріалу. Варто почати з того, що в контексті обраної теми найбільш популярною методикою викладання іноземних мов позиціонується кооперативне навчання (collaborative learning). Цей метод характеризують як найбільш запитаний з огляду на високі результати оволодіння іноземною мовою. Кооперативне навчання визначається партнерською або груповою роботою, з метою спільного досягнення результатів. Завдяки методологічній рівню активності школярів і студентів у межах когнітивної галузі, можна досягти результатів, які в подальшому матимуть стійкий характер [1, с. 26–29]. Важливою передумовою успішності різноманітності високому кооперативного навчання є позитивний. Отже, під кооперативним навчанням розуміють таку форму проведення навчального процесу, яка сприяє стійкому

зростанню показників успішності за умови спільної діяльності учнів, студентів і новачків.

Існує п'ять основних елементів кооперативного навчання [2, с. 189–191]:

1. Позитивна взаємозалежність.
2. Відповідальність під час отримання завдання.
3. Активне сприяння взаємодії.
4. Розвиток соціальних навичок.
5. Оцінювання.

Наступним запитаним методом є колаборативне навчання (collaborative learning). Варто почати з того, що колаборативне навчання оцінюють як ефективний метод у фокусі навчання та викладання. Викладач бере активну участь у передачі студентам знань про певний предмет навчання за допомогою знайомих їм інструментів (переважно онлайн-інструментів), які сприяють стійкому інтересу під час навчального процесу. Особливий інтерес спостерігається щодо методики колаборативного письма, яка включає в себе лінгвістичні, педагогічні й технічні аспекти продуктивної діяльності [2, с. 191–192]. Завдання оволодіння певним аспектом або явищем учнів і студентів характеризується обов'язковим критерієм зворотного зв'язку. Щодо вчителів, то їхнє завдання полягає в тому, щоб ініціювати й контролювати процес. Найбільш популярною є реалізація цієї методики Основна за допомогою онлайн-інструментів. перевага використання колаборативного письма з онлайн-інструментами полягає в тому, що результати письмової діяльності є зрозумілими для всіх, хто бере участь у створенні спільного продукту в мережі Інтернет. Вагому роль відіграє насамперед медіа-грамотність, якою у світлі науково-технічного процесу можна оволодіти за умови спільного листування на певних Інтернет-платформах за допомогою відповідних так званих робочих онлайн-інструментів. Варто зауважити, що колаборативне письмо сприяє засвоєнню та Вдосконаленню таких навичок і знань, як логіка міркувань, орфографія, функціональний стиль, орфографія тощо.

Реалізація запропонованої методики може відбуватися поза навчального закладу в онлайн-режимі та незалежно від темпів навчання тих, хто вивчає певну іноземну мову. Викладач формує невелику групу з трьох або чотирьох чоловік, що може мати також рандомний характер. Учитель має змогу індивідуально підтримувати недосвідчених студентів. Наприклад, за допомогою програми App Quir у додатку може бути створений документ для групи учнів або ж для декількох груп одночасно.

Викладач дає доступ до користування цим документом і роботи з ним, запрошуючи всіх учасників електронною поштою. Без надання доступу користування документом є неможливим. Перевагою такої методики вважається наочний огляд усіх змін, які відбувається в тексті. Так усі учасники чітко розуміють, хто, коли і який розділ тексту змінив. Ця прозорість додатково зумовлює умовну зовнішню мотивацію. Процес спільного використання Quip є спрощеним завдяки власному чату, в якому кожен може обговорити незрозумілі моменти, а вчитель, у свою чергу, пояснити правила та здійснити виправлення. До найпопулярніших ІКТ-засобів належать також WordPress, GoogleDocs, Wiki, Moodle, Skype. Prezi, SlideShare, Movie Maker, You Tube. Щодо труднощів у користуванні цією методикою варто згадати лише один невеликий недолік, який полягає в певних фінансових витратах на купівлю або ж користування певними програмами.

У контексті пропонованої проблематики варто розглянути також так звані соціальні медіа, які позиціонуються як ефективні та популярні інструменти комунікативного характеру, а саме [3, с. 47–49]:

1. Електронні листи (EMails).
2. Форуми (віртуальні місця для обміну та архівування висловлювань, зокрема правил, дефініцій, пояснень описового характеру тощо).
3. Блоги (веб сайти у вигляді записів, що нагадують ведення щоденника чи дописів журналістського характеру).
4. Подкасти (аудіо- чи відео матеріали, які доступні в мережі Інтернет).
5. Веб- та інтернет телефонія (Skype, Telegram тощо).
6. Чати (комунікативні можливості викладання матеріалу засобом клавіатури та мікрофона).
7. Віртуальні класні кімнати (аудіоконференція системи з можливістю спільного перегляду документів та навчальних матеріалів (Zoom, Google Classroom тощо)).

У цьому фокусі наукового аналізу варто наголосити на існуванні синхронних та асинхронних комунікативних інструментах. До асинхронних належать електронні листи, форуми, блоги та подкасти, які не вимагають онлайн присутності студента. Серед синхронних називають веб- або інтернеттелефонію й чати. Віртуальні класні кімнати інтерпретуються як синхронні та асинхронні комунікативні методи, в яких комунікативний процес може відбуватися як в одночасному модусі, так й асинхронно. Цікавим комунікативним інструментом для іноземних мов є також так звані корпоративні вивчення текстові едитори: Wikis,

Google Text&Table, відеопрограми на відеопорталах, наприклад, на YouTube, Twitter, Facebook тощо. Перелічені інструменти, на думку багатьох дослідників, пропонуються як готові методики для вивчення англійської мови. Майстерність викладача оцінюється доцільністю використання того чи іншого інструменту й індивідуальним підходом до кожного, хто вивчає іноземну мову. Як відомо, головне ефективно мотивувати студента до вивчення іноземної мови, щоб отримати високі результати успішності.

Проаналізувавши цілу низку різних праць і джерелу мережі Інтернет, на меті було описати найбільш поширені методики викладання англійської мови. По-перше, пропонувані інструменти викладання іноземних мов зовсім новими. По-друге, ціла низка приватних шкіл, викладачів, спільнот щойно почала з упровадження перелічених засобів у навчальний процес. Імплементация запропонованих методик демонструє переважно позитивні відгуки та високі оцінки. Однак суттєвий недолік може потенційно полягати лише у віці учня. Наприклад, старшим людям іноді важче дається вивчення іноземної мови з викладачем за допомогою новітніх онлайн-інструментів чи програм. Цей недолік можна легко подолати, якщо учень має високу і стійку мотивацію вивчати англійську мову.

Список використаних джерел:

1. Зазнобина Л. С. Стандарт медиаобразования, интегрированного с различными школьными дисциплинами. *Стандарты и мониторинг в образовании*. 1998. № 20(3). С. 26–34.
2. Духаніна Н. М. Медіа-технології як мотивація студентів до навчання. Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору. *Вища освіта України*. 2008. № 18. Т. 12. С. 189–193.
3. Шумаєва С. П. До питання медіаосвіти в школі. *Педагогіка і психологія: науково-теоретичний та інформаційний журнал Академії педагогічних наук України*. 2000. № 4(29). С. 44–50.

Притуляк І.В.

студентка,

*Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника*

ПРОЕКТУВАННЯ ОЗНАЙОМЛЮВАЛЬНОГО КУРСУ ДЛЯ ШКОЛЯРІВ «GIMP З НУЛЯ»

На даний момент комп'ютерна візуалізація використовується в найрізноманітніших сферах діяльності людини. Візуальний контент присутній у рекламі, бізнесі, освіті, медицині, не кажучи про графічний дизайн веб-ресурсів і т.п. Вміння користуватися засобами комп'ютерної графіки є невід'ємною частиною інформаційної грамотності кожного школяра. Завдяки вивченню у шкільному курсі інформатики теми «Растрова графіка» учні отримують можливість використовувати набуті теоретичні та практичні знання у подальшій діяльності.

Можна виділити декілька найбільш розповсюджених графічних редакторів, а саме: Krita, Paint.NET, Corel Painter, Adobe Photoshop, GIMP. Перевагу у вивченні та використанні здебільшого надають Adobe Photoshop (комерційний) та GIMP (безкоштовний) [5].

Проте, як вважає Рудик О.Б., доцент ІІПО Київського університету імені Бориса Грінченка, кандидат фізико-математичних наук: *«Зараз відсутні усталені джерела фінансування ліцензійно-чистого програмного забезпечення в освітніх навчальних закладах Києва зокрема і України загалом. У зв'язку з цим і завершенням строків дії ліцензій програмного забезпечення виробництва Microsoft у цілому дедалі гостріше постає проблема переходу на альтернативне ліцензійно чисте вільно поширюване програмне забезпечення»* [4]. Тому між Adobe Photoshop та GIMP часто вибирають друге.

У багатьох країнах для обробки фотографій та інших растрових зображень зазвичай використовують Adobe Photoshop. Це факт. Але лідерство серед відкритих растрових графічних редакторів вже тривалий час утримує GIMP (General Image Manipulation Program) – растровий графічний редактор, із деякою підтримкою векторної графіки. Засновник освітньої онлайн платформи EdEra, Філіпов І.К у своїй статті «Аналіз програмних засобів для обробки зображень» стверджує, що *«багато користувачів називають її аналогом графічного редактора Adobe*

Photoshop» [5]. Можливості GIMP не поступаються Adobe Photoshop, і його можна використовувати при обробці фото, створенні колажів, розробки дизайну веб-сторінок та багато іншого.

GIMP користується великою популярністю в художників, любителів, веб-розробників та освітян. За його допомогою можна підготувати графічні матеріали для слайдів, роздаткових матеріалів та різних проектів. Французька художниця Ізабель Сайж описує, як вона використовує GIMP для своєї роботи: *«Цю програму я використовую для різних робіт: редагування світлин (змішування зображень разом), малювання (мої «цифрові фрагменти» щодо мого «реального фрагменту» зроблено на папері), навчання підлітків, підготовки зображень під відео та ін.). Іншими словами, це одна з моїх найулюбленіших програм»* [2].

Функціонал і технічні характеристики растрового графічного редактора GIMP свідчать про доцільність застосування цього редактора у школі. Проте відсутність навчально-методичних матеріалів, застосування яких сприятиме освоєнню школярами можливостей GIMP, що зумовлює необхідність розробки навчального курсу «GIMP з нуля» для використання в навчальному процесі як загальної середньої, так і позашкільної освіти. Основну увагу в курсі пропонується приділити створенню та редагування графічних об'єктів. Оскільки курс розрахований на початківців, розробка завдань для вивчення растрового графічного редактора містить не лише практичні завдання, а й коротку теоретичну базу. Всі завдання містять покрокову інструкцію до виконання, а також ілюстрації кінцевих результатів роботи, деякі – зображення з налаштуваннями та проміжними результатами. Таким чином, одні завдання є тренувальними й показують учням, як працюють інструменти растрового графічного редактора, а інші спрямовані на закріплення отриманих навичок та самостійну роботу учнів. Більш того, оскільки робота з графікою – це по суті творчість, то крім чіткого виконання поставленої задачі, учні можуть проявити креативність та додати нові елементи до зображення, використовуючи вже набуті знання.

Курс «GIMP з нуля» розрахований на 4 тижні, кожен з яких представлений окремим змістовим модулем. Оскільки для роботи з редактором необхідні базові теоретичні знання, перший тиждень навчання знайомить з редактором, його можливостями та інструментами.

Таблиця 1

Тиждень	Назва модуля	Що навчатися	Назва завдань
1	Знайомство з GIMP. Панель інструментів	Учні ознайомляться з графічним редактором GIMP, його інтерфейсом, та основними можливостями; Навчатися встановлювати програму на свій ПК.	
2	Особливості при роботі з шарами. Створення анімації	Ознайомляться з шарами в графічному редакторі; навчатися працювати з інструментами виділення; навчатися змінювати фон на фото та створювати логотипи	«Місяць над морем», «Заміна фону», «Логотип Instagram».
3	Робота з текстом. Маска шару в Gimp	Ознайомляться з інструментом «Текст»; навчатися створювати різні текстові ефекти; ознайомляться з маскою шару та її застосуванням.	«Корзина з яблуками», Колаж «Весна», «Палаючий текст», «Ефект малюнка олівцем».
4	Тонові корекції фото. Покращення фото	Ознайомляться з тоною та колірною корекцією фото; навчатися швидко покращувати фото; навчатися створювати анімацію та працювати з нею.	«Як швидко покращити фото», «Земля на долонях», «Спільний фотоальбом».

Другий тиждень навчання несе в собі інформацію про шари в графічному редакторі та містить в собі 3 практичні завдання за даною тематикою.

На третьому тижні учні дізнаються про маску шару, її застосування та можливості інструменту «Текст». Даний тиждень містить 4 практичні завдання, кожне з яких розвиває творчий потенціал учнів.

Останній тиждень курсу несе в собі інформацію про художнє опрацювання та покращення якості фото. Учні навчатися швидко

покращувати власні фото та використовувати різні фільтри та режими накладання шарів.

Останнім завданням курсу є спільний фотоальбом, де всі учасники можуть поділитися власними роботами, а також залишати зауваження та пропозиції на форумі, що підвищує мотивацію до виконання завдань.

Впродовж курсу учні опановують основні інструменти графічного редактора GIMP, вчать працювати з шарами, текстом, створювати власні зображення та покращувати наявні. Детальніше в таблиці 1.

Таким чином, створений курс буде корисний як в навчальній діяльності учнів так і для всіх охочих навчитися працювати з растровою графікою на прикладі Gimp. В перспективі подальших досліджень – розробка веб-ресурсу для підтримки розробленого курсу.

Список використаних джерел:

1. Gimp. URL: <http://www.gimp.org/>
2. Беримець Ю.Ю. GIMP як вільне програмне забезпечення на уроках інформатики. 2018. URL: https://informatika.udpu.edu.ua/?page_id=4292
3. Дмитрів І.В. Використання вільно-поширюваних графічних редакторів у навчальному процесі. URL: https://informatika.udpu.edu.ua/?page_id=1980
4. Рудик О.Б. Міркування про перспективи переходу до платформно незалежної та linux-орієнтованої інформатики в Україні. URL: <http://conf.kubg.edu.ua/img/1.pdf>
5. Філіпов І.К. Аналіз програмних засобів для обробки зображень. Сучасні тенденції розвитку української науки. 2018. URL: <https://cutt.ly/5TFipgj>

Снігур О.М.

кандидат педагогічних наук, доцент,

Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова

МОЖЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ ЗА УМОВ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

На сьогодні додатків програм та платформ для відеоконференцій є дуже багато. Всі вони схожі між собою, однак володіють характерними відмінностями. Найбільш популярними на даний час є Google Meet і Zoom. Чим же відрізняються і чому вони такі популярні в умовах дистанційного навчання?

Система Google – це безпечна інфраструктура, вбудовані засоби захисту й глобальна мережа, які дають змогу захистити ваші дані й конфіденційність. Google Meet був розроблений спеціально для широкомасштабних відеоконференцій, до яких можна приєднати посилання або код. Як і Zoom, бізнес та навчання є його цільовими аудиторіями.

Спочатку додаток мав назву Hangouts, Duo та Chat, а тепер Google випустив Google Meet. Google Hangouts досі існує, і ви можете використовувати цей додаток для чату або проведення відеодзвінків до 25 учасників. Google Duo – це додаток для відео-чатів компанії, орієнтований на мобільні пристрої. Він ще живий і процвітає, і тепер ви можете додати до 12 учасників.

До квітня 2020 року, щоб користуватися Google Meet, вам довелося б придбати план G Suite. Тепер Google випустив безкоштовну версію, і вона доступна для всіх, хто має обліковий запис Google або Gmail.

Ви можете створити або приєднатися до Google Meet і додати до 100 учасників на відеодзвінок. На цей час не існує обмеження часу на дзвінки, але, починаючи з 30 вересня 2020 року, дзвінки будуть обмежені на 60 хвилин. Це контрастує із Zoom, який обмежує безкоштовні відеоконференції до 40 хвилин.

Відеозустрічі Meet шифруються під час передачі сигналу, а ввімкнені за умовчанням засоби захисту від порушень допомагають додатково забезпечити ваше спілкування.

Ви можете розпочати відеодзвінок, а потім поділитися посиланням або кодом та запросити учнів та колег електронною поштою. При цьому не має значення, якими обліковими записами чи плагінами користуються ваші

колеги та клієнти. Потім просто поговорити. Ви можете ділитися своїм екраном, переходити на вигляд плитки, вмикати підписи в реальному часі або також надсилати текстові повідомлення. Але це майже все.

Google Meet працює у більшості браузерів, але, оскільки це продукт Google, він найкраще працює в Chrome. На відміну від Zoom, немає десктопного додатку, але є додатки для iPhone, iPad та Android. Програми пропонують таку ж функціональність, як веб-сайт.

Повна інтеграція додатка Meet із Google Workspace дає змогу приєднуватися до зустрічей просто з подій календаря або запрошень в електронних листах. Це можна зробити як із комп'ютера й телефону, так і з конференц-залу, при цьому вся важлива інформація про подію завжди буде під рукою.

Користувачі версії Google Workspace Enterprise також можуть долучитися до зустрічі, набравши створений для неї номер телефону. Це дуже зручно, особливо якщо ви перебуваєте в дорозі й не маєте доступу до Wi-Fi або мобільного Інтернету.

Викладачі, які використовують Skype для навчання або інші системи для проведення конференцій на основі протоколів SIP та H.323 (наприклад, Polycom і Cisco), можуть без проблем приєднуватися до зустрічей у Meet через платформу Pexip Infinity Platform [1].

Щодо великої кількості функцій, Google Meet не може зрівнятися із Zoom. Наприклад, безкоштовний план Google Meet не пропонує записування розмов. Zoom дозволяє кожному, хто має посилання, приєднатися до відеодзвінка. Якщо Вам здалося, що це мінус для Google Meet, навпаки – так безпечніше. Переваги Zoom: відмінний зв'язок; відео та аудіо зв'язок з кожним учасником; відео та аудіо зв'язок з кожним учасником; демонстрація екрану зі звуком; інтерактивна дошка; запис відеоконференції; адміністрування [3].

Спочатку у Zoom була можливість проводити конференції за участю до 15 учасників. 25 січня 2013 року продукт був поліпшений, щоб у ньому могли брати участь до 25 учасників відео. Версія 2.5 програмного забезпечення ще більше розширила пропозицію, дозволяючи до 100 відео учасників в одній конференції. З тих пір компанія розширила свою пропозицію, включивши в нього зустрічі до 500 учасників. Zoom використовує клієнтське шифрування з використанням 256-бітного алгоритму Advanced Encryption Standard (AES 256) для представлення вмісту [4].

На сьогодні у безкоштовній версії програми можуть брати участь до 100 осіб, в цьому випадку відеоконференція може тривати до 40 хвилин.

Якщо користувачеві потрібно підключити більшу кількість учасників або говорити з ними довше, – потрібно переходити на платну версію, яка буде коштувати від 15 доларів на місяць. При цьому, у безкоштовній версії особисті відеокімнати не лімітуються.

Підключитися до Zoom можна як на ПК, так і за допомогою мобільного додатку. Можна не тільки розмовляти, а й писати один одному, а під час конференції можна надати користувачам доступ до екрану і залишати на ньому замітки [2].

Складно на сьогодні перерахувати всі платформи та додатки програм для відеоконференцій, оскільки їх існує надто багато. Але визначитись з вибором простіше після ознайомлення з різними сервісами та їх функціями. Можна використовувати й інші програми для відеоконференцій, не описані в статті, однак, незалежно від призначення, методики використання чи технології реалізації, основою будь якого вибору засобу проведення відеоконференції є навчальний матеріал з предметної області.

Список використаних джерел:

1. Google Meet [Електронний ресурс]. – Веб-сайт. – Режим доступу: <https://workspace.google.com.ua/intl/uk/products/meet/> – Назва з екрана.
2. Zoom – що це таке і які побоювання [Електронний ресурс]. – Веб-сайт. – Режим доступу: https://zn.ua/ukr/TECHNOLOGIES/u-vsomu-sviti-zrostaye-populyarnist-servis-u-zoom-scho-ce-take-i-yaki-poboyuvannya-viklikaye-343444_.html – Назва з екрана.
3. Zoom – як працює і де завантажити додаток для відеоконференцій [Електронний ресурс]. – Веб-сайт. – Режим доступу: https://techno.24tv.ua/dodatok_zoom_yak_zavantazhiti_yak_pratsyuye_zoom_reyestratsiya_n1307075. – Назва з екрана.
4. Вікіпедія [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Zoom_Video_Communications

Черчик І.В.

студентка,

Волинський національний університет

імені Лесі Українки

ІНТЕГРАЦІЯ МОБІЛЬНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОЦЕС НАВЧАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В БАЗОВІЙ СЕРЕДНІЙ ШКОЛІ

У сучасних реаліях перед вчителем постає завдання розробки та проведення уроків із залученням мобільних технологій для ефективнішого навчання іноземної мови, зокрема англійської. Створення інтерактивного середовища навчання вимагає розробки методичного забезпечення даного процесу. Визначення теоретико-методичних основ інтеграції мобільних технологій передбачає аналіз програмних і нормативних документів, а також досвіду вітчизняних і зарубіжних фахівців щодо застосування інформаційно-комунікаційних та мобільних технологій у викладанні англійської мови для розвитку різних видів мовленнєвої діяльності.

Для цього існує необхідність розробки нових моделей успішної інтеграції мобільних технологій в процес вивчення іноземної мови учнями базової середньої школи. Під моделлю успішної інтеграції розуміють інтерактивне середовище навчання на базі мобільних технологій і додатків, що визначає принципи організації навчального процесу і включає в себе три компоненти: змістовний, функціональний і оцінний [4, с. 118].

Тому метою нашого наукового дослідження є розробка теоретично обґрунтованого і дослідно перевіреного методичного забезпечення інтерактивного середовища навчання як моделі ефективної інтеграції мобільних технологій у викладання англійської мови для розвитку усних видів мовленнєвої діяльності учнів базової середньої школи.

Інтеграція мобільних технологій (далі – МТ) в викладання іноземних мов як новий етап розвитку електронного навчання (e-learning) передбачає перенесення застосування новітніх технологій із особистого кабінету учнів, з персонального комп'ютера, в мовний клас [3, с. 20]. Дана тенденція докорінно змінює принципи використання інформаційно-комунікаційних технологій (далі – ІКТ) у викладанні іноземних мов.

Якщо раніше ІКТ обумовлювали перехід від традиційного навчання до змішаної та дистанційної форм навчання, то тепер МТ служать для забезпечення нового витка еволюції традиційної освіти [2, с. 9].

Для створення структурованої й ефективної моделі інтеграції МТ у викладання будь-якого предмета, в тому числі англійської мови, необхідно формування технічної, соціальної, психологічної та культурної бази [5, с. 11]. Стрімкий розвиток технічного прогресу в наші дні змушує фахівців розглядати тенденції інтеграції МТ у викладання англійської мови з обов'язковим прогнозуванням вектора подальшого вдосконалення технологій. Над даним питанням працюють як вітчизняні, так і іноземні науковці (В. М. Монахов, М. І. Жалдак, Ю. С. Рамський, С. О. Семеріков, М. І. Стрюк, Н. В. Моїсєнко, С. В. Титова, J. Attewell, J. Colley, A. DeGani).

Створення інтерактивного середовища навчання пропонуємо як ефективну модель інтеграції МТ у викладанні англійської мови. МТ сприяють формуванню мовних навичок і усно-мовленневих умінь говоріння та аудіювання на мінімальному рівні B1 і бажаному рівні B2.

Застосування МТ дозволяє проводити інтерактивні, проблемно-пошукові та проєктні завдання на розвиток усних видів мовленнєвої діяльності. Причому, МТ модифікують традиційні формати завдань і трансформують їх у нові формати [1, с. 154]. Так, в нашому дослідженні описуються інтерактивні формати завдань з модифікацією подачі матеріалу за допомогою мультимедійних МТ і модифікацією оцінки за допомогою комунікативних МТ. На рівні з традиційними форматами, пропонуються проблемно пошукові завдання частково трансформованого формату (мобільний квест) і проєктні завдання повністю трансформованого формату (цифрова розповідь).

Отож, ми запропонували і апробували модель інтеграції мобільних технологій у процес навчання англійської мови та довели її ефективність. Визначено компоненти інтерактивного середовища навчання на базі мобільних технологій. Структуровано мобільну компетентність вчителя як компонент його інформаційно-комунікаційної компетентності, що є основною умовою успішної інтеграції мобільних технологій. Виявлено дидактичні властивості мобільних технологій і обумовлені ними дидактичні функції. На підставі досвіду міжнародних проєктів щодо інтеграції мобільних технологій, а також їх дидактичних властивостей і функцій складена типологія мобільних додатків, що включає в себе довідкові, комунікативні та мультимедійні мобільні додатки.

Описано етапи інтеграції мобільних технологій у викладання англійської мови у базовій середній школі. Перспективними напрямками для подальшого дослідження в цій області є: розробка системи завдань і вправ для розвитку письма і читання на основі мобільних додатків; розробка методичних основ застосування мобільних систем зворотнього зв'язку і тестування для проміжного і підсумкового контролю; побудова моделі інтеграції мобільних технологій в дистанційну форму навчання іноземних мов.

Список використаних джерел:

1. Carmichael P., Jordan K. Semantic web technologies for education – time for a ‘turn to practice’? *Technology, Pedagogy and Education*. Routledge. London, 2012. Vol. 21(2). P. 153–169.
2. Cohen E., Krishnamurthy B. A short walk in Blogistan. *Computer networks*. Elsevier. Amsterdam, 2006. Vol. 50(5). P. 3–14.
3. DeGani A., Martin G., Stead G., Frances Wade. E-learning Standards for an M-learning world – informing the development of e-learning standards for the mobile web. Lincoln House. Cambridge, 2010. P. 8–23.
4. Абакумова Н. Н., Малкова И. Ю. Компетентностный подход в образовании: организация и диагностика. Томск, 2007. 368 с.
5. Бутиріна М. В. Теоретичні основи дистанційного навчання у галузі технологічної освіти України. URL: http://www.nbuv.gov.ua/old_jrn/Soc_Gum/Vchdpu/ped/2012_97/Butyr.pdf

Наукове видання

ІННОВАЦІЙНІ НАУКОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ У ГАЛУЗІ ПЕДАГОГІКИ

**МАТЕРІАЛИ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ**

Матеріали друкуються в авторській редакції

Дизайн обкладинки: А. Юдашкіна
Верстка: В. Удовиченко

Підписано до друку 31.03.2022. Формат 60x84/16.
Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman. Цифровий друк.
Умовно-друк. арк. 5,81. Тираж 100. Замовлення № 0422/07.
Віддруковано з готового оригінал-макета.

Надруковано: Видавничий дім «Гельветика»
Україна, м. Херсон, вул. Паровозна, буд. 46-а
Телефони: +38 (095) 934 48 28, +38 (097) 723 06 08
E-mail: mailbox@helvetica.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК № 6424 від 04.10.2018 р.